

Andrea Sans Alonso

El mètode *baby sign*. Perspectives i
motivacions de famílies i educadors
d'infantil sobre el seu ús

TREBALL FINAL DE GRAU

Universitat de Barcelona
Facultat d'Educació

Grau en Educació Infantil

Tutora: Ann E. Wilson Daily
Curs 2023-2024
Barcelona, 6 de juny, 2024

Modalitat A

Àmbit Tematic: El nen i la nena de 0 a 6 anys

Resum

El present treball se centra en investigar les perspectives i motivacions de famílies i educadors respecte a l'ús del mètode *baby sign* en el desenvolupament de la comunicació primerenca en infants. L'objectiu principal és explorar i analitzar aquestes perspectives, així com avaluar l'efectivitat percebuda del mètode en la reducció de la frustració infantil i el desenvolupament de la comunicació. La mostra inclou a set participants, entre famílies ($n=4$) i educadors/es ($n=3$), els qui van ser entrevistats per a obtenir informació detallada sobre les seves experiències i percepcions en relació amb l'ús del *baby sign*. La metodologia utilitzada va consistir en entrevistes qualitatives, flexibles i dinàmiques, realitzades tant de manera presencial ($n=3$) com en línia ($n=4$). Es van recopilar dades sobre les perspectives, motivacions i dificultats percebudes en la implementació del mètode. Els resultats van revelar una percepció generalment positiva del mètode, destacant beneficis com una comunicació més primerenca i una reducció de la frustració en infants. No obstant això, es van identificar algunes dificultats, com la interpretació dels signes i la falta de suport familiar. Encara que les participants van expressar confiança en l'efectivitat del mètode, es reconeix la necessitat d'abordar aquestes dificultats per a una implementació adequada. Les conclusions suggereixen que el mètode *baby sign* pot ser una eina útil en el desenvolupament infantil, però es requereix un major suport i recursos per a superar les barreres identificades.

Paraules clau. *Baby sign*, beneficis, dificultats, perspectives i motivacions.

El presente trabajo se centra a investigar las perspectivas y motivaciones de familias y educadores respecto al uso del método *baby sign* en el desarrollo de la comunicación temprana en niños/as. El objetivo principal es explorar y analizar estas perspectivas, así como evaluar la efectividad percibida del método en la reducción de la frustración infantil y el desarrollo de la comunicación. La muestra incluye en siete participantes, entre familias ($n=4$) y educadores/as ($n=3$), quienes fueron entrevistados para obtener información detallada sobre sus experiencias y percepciones en relación con el uso del *baby sign*. La metodología utilizada consistió en entrevistas cualitativas, flexibles y dinámicas, realizadas tanto de manera presencial ($n=3$) como en línea ($n=4$). Se recopilaron datos sobre las perspectivas, motivaciones y dificultades percibidas en la implementación del método. Los resultados revelaron una percepción generalmente positiva del método, destacando beneficios como una comunicación más temprana y una reducción de la frustración en los niños. Sin embargo, se identificaron algunas dificultades, como la interpretación de los signos y la falta de apoyo familiar. Aunque las participantes expresaron confianza en la efectividad del método, se reconoce la necesidad de abordar estas dificultades para una implementación adecuada. Las conclusiones sugieren que el método *baby sign* puede ser una herramienta útil en el desarrollo infantil, pero se requiere un mayor apoyo y recursos para superar las barreras identificadas.

Palabras clave. *Baby sign*, beneficios, dificultades, perspectivas y motivaciones.

This study focuses on investigating the perspectives and motivations of families and educators regarding the use of the *baby sign* method in the development of primary communication in childhood. The main objective is to explore and analyse these perspectives, as well as evaluate the perceived effectiveness of the method in reducing child frustration and in the development of communication. The sample includes seven participants, including families ($n=4$) and educators ($n=3$), who were interviewed to obtain detailed information about their experiences and perceptions with regards to the use of *baby sign*. The methodology used consisted of qualitative, flexible and dynamic interviews, carried out both in person ($n=3$) and online ($n=4$). Data was collected on the perspectives, motivations and difficulties encountered in the implementation of the method. The

results revealed a generally positive perception of the method, highlighting benefits such as earlier communication and a reduction in frustration in infants. However, some difficulties were identified, such as the interpretation of signs and the lack of family support. Although participants expressed confidence in the effectiveness of the method, the need to address these difficulties for adequate implementation is recognised. The conclusions suggest that the *baby sign* method can be a useful tool in child development, but it requires greater support and resources to overcome the barriers identified.

Keywords. *Baby sign*, benefits, difficulties, perspectives and motivations

Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS)

En el panorama de la criança i l'educació infantil, el mètode *baby sign* emergeix, com es veurà a la introducció d'aquest treball, com una eina per a fomentar la comunicació primerenca entre familiars i fills/es. Aquest enfocament, que implica l'ús de gestos i senyals simples, s'alinea amb diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

El primer objectiu que treballa el mètode *baby sign* és l'ODS 3: Salut i Benestar. Aquest cobra rellevància en considerar les perspectives que el mètode *baby sign* pot tenir en el benestar emocional i mental dels nens/es i les seves famílies. La comunicació efectiva des d'una edat primerenca facilita la satisfacció de les necessitats bàsiques dels infants, reduir la frustració d'alguns infants i promoure un sentit de connexió i seguretat entre famílies i fills/es. En proporcionar a les famílies eines addicionals per a entendre i respondre als senyals dels seus fills/es, el mètode *baby sign* podria contribuir a un ambient familiar més afectuós.

Un altre objectiu seria l'ODS 4: Educació de Qualitat. Aquest cobra importància en investigar les percepcions i experiències d'educadors/es sobre la implementació dels *baby sign* en entorns educatius. Aquest fet, permet obtenir informació rellevant sobre com millorar la qualitat de l'educació i el desenvolupament del llenguatge en els infants. La integració del mètode *baby sign* en programes preescolars i activitats educatives pot enriquir l'ambient d'aprenentatge i proporcionar als nens/es una base sòlida per al desenvolupament del llenguatge i la comunicació.

El mètode *baby sign* podria contribuir a promoure una comunicació més igualitària i efectiva entre famílies i fills/es. Aquest fet, podria estar relacionat amb l'ODS 5: Igualtat de Gènere. En brindar als infants la capacitat de comunicar-se abans de poder parlar, pot ajudar a reduir les bretxes de gènere en l'àmbit familiar en fomentar una participació més equitativa de les famílies en la cura i la criança dels infants. Si els tutors legals volen entendre a l'infant, ambdós hauran d'implicar-se per igual en aprendre i ensenyar el mètode *baby sign*. D'aquesta forma, convida la participació de les persones no lactants en el moment de l'alimentació.

Un altre ODS que es podria relacionar amb el mètode *baby sign*, seria l'ODS 10: Reducció de les Desigualtats. Aquest cobra importància en considerar el mètode com una eina inclusiva per a la comunicació primerenca, especialment per a nens amb discapacitats lingüístiques i auditives. Això promou l'accessibilitat i inclusió en l'educació, igualant les oportunitats per a tots els nens/es. Aquest fet fomenta una societat més equitativa i inclusiva des de la primera infància.

Índex

Introducció.....	1
Metodologia.....	3
Resultats.....	9
Discussió.....	19
Conclusions i recomanacions pràctiques.....	21
Referències bibliogràfiques.....	24
Apèndix.....	25
Apèndix A: Transcripció entrevistes.....	26
Apèndix B: Consentiment informat.....	45
Apèndix C: Fotografies de l'anàlisi sistemàtic.....	46

Introducció

Segons Nelson et al. (2012), dintre del món de la criança, l'educació i la maternitat un enfocament que està guanyant popularitat entre els mitjans de comunicació, xarxes socials i internet és el mètode *baby sign*. Aquest és un “enfocament de comunicació augmentativa, desenvolupada per a infants oïdors, que implica ensenyar als bebès signes de paraules claus perquè les puguin utilitzar per a comunicar-se abans de poder parlar” (Doherty-Sneddon, 2008, p. 300). Segons diversos estudis (Iverson i Goldin-Meadow, 2005; Kirk et al., 2013; Mueller et al., 2013 i Nelson et al., 2012), el *baby sign* va destinat a infants d'edats que van des dels 6 fins als 29 mesos. Per tant, els *baby sign* s'enfoca en edats primerenques, facilitant la comunicació i el desenvolupament lingüístic dels infants dins d'aquest rang d'edat. Segons Nelson et al. (2012), nombrosos llocs web i aplicacions mòbils promouen l'ús dels *baby sign* destacant els seus presumptes beneficis en infants amb edats primerenques. Aquests recursos ofereixen vídeos instructius, productes disponibles per comprar i presenten testimonis de famílies que han observat millores significatives en la comunicació dels seus fills/es, així com una reducció en la frustració infantil.

Alguns estudis (Nelson et al., 2012 i Mueller et al., 2013) han exposat que el mètode *baby sign* presenta diversos beneficis en una comunicació més primerenca dels desitjos, pensaments i necessitats, un desenvolupament avançat de la parla i el llenguatge, un major coeficient intel·lectual i habilitats cognitives, una reducció de la frustració, així com un major vincle entre famílies i els seus fills/es. A més a més, els mateixos estudis observen una millora en l'alfabetització i un augment en l'autoestima, així com un major sentiment de satisfacció i assoliment. Addicionalment, un altre estudi (Iverson i Goldin-Meadow, 2005) exposa que l'ús dels gestos permet als infants comunicar significats que podrien tenir dificultat per expressar verbalment. És més fàcil expressar un significat amb un gest, que a través de la parla. D'aquesta forma el gest exerceix un paper facilitador en l'aprenentatge del llenguatge.

La quantitat d'estudis científics sobre els *baby sign* son limitats, no obstant això, la seva anàlisi pot oferir evidència que recolzi l'efectivitat d'aquest mètode en la millora de la comunicació i el desenvolupament cognitiu. Per exemple, Holmes i Holmes (1980) van descobrir que l'exposició als *baby sign* juntament amb la parla, resulta en un llenguatge expressiu més accelerat. De manera similar, Goodwyn et al. (2000) van trobar que els infants exposats als *baby sign* van obtenir puntuacions de coeficient intel·lectual significativament més altes en comparació amb el grup de control. Aquests fets recolzen l'eficàcia dels *baby sign* en el desenvolupament lingüístic i cognitiu dels infants. Altrament, Mueller et al. (2013) van realitzar un estudi on impartien tallers de *baby sign* durant cinc setmanes a famílies. Les dades recopilades en aquest estudi suggereixen que la formació rebuda per les famílies va contribuir positivament al desenvolupament dels seus fills/es en múltiples àrees, incloent-hi comunicació, habilitats socials, comportament adaptatiu, habilitats físiques i motricitat fina.

No obstant això, Nelson et al. (2012) va descobrir que més del 90% de la informació referenciada en trenta-tres llocs web de *baby sign* consistien en articles d'opinió i no estudis empírics. Només vuit d'aquestes publicacions van ser "estudis d'informació empírics rellevants sobre els beneficis d'ensenyar els *baby signs* a nens petits amb audició normal" (Nelson et al., 2012, p. 490). Per tant, el mateix autor va concloure que la quantitat de recerques empíriques sobre els *baby sign* és limitada i insuficient. L'estudi proposat va sobre estudiar les perspectives i motivacions sobre l'ús dels *baby sign* per portar a terme una anàlisi sistemàtica d'elles.

Si bé no s'han trobat estudis empírics que abordin l'ús dels *baby sign* a l'aula, Algueró (2014), sosté que els *baby sign* són útils en entorns educatius perquè els nens/as sovint ploren per expressar les seves frustracions o malestars. L'autora assenjala que, mitjançant un simple gest, es pot ensenyar als infants a comunicar les seves necessitats, la qual cosa podria contribuir significativament a la gestió de l'aula. Aquesta mateixa autora comenta que una dificultat que poden presentar els docents a les aules és que la família no signi; la qual cosa podria dificultar que l'infant es faci entendre a la llar si utilitza un signe après a l'escola bressol.

No s'han trobat articles que contemplin aspectes negatius com podrien ser, per exemple, la falta de generalització dels *baby sign*; pressió excessiva dels infants, que pot causar en estrès o frustració; temps disponible per dedicar-se a practicar i aprendre el *baby sign*; accés a recursos educatius i factors socioeconòmics i culturals, dit d'una altra manera, que les famílies amb recursos econòmics i educatius poden tenir més accés a informació sobre els *baby sign*. Per tant, no està establert que l'ús de *baby sign* aporti possibles beneficis o inconvenients a llarg termini.

Els objectius d'aquest estudi se centren en explorar les perspectives i motivacions tant de les famílies com de educadors/es en relació amb l'ús del mètode *baby sign* en el desenvolupament de la comunicació primerenca en infants. Específicament, es pretén:

- Explorar les perspectives i motivacions de famílies en relació amb l'ús del mètode *baby sign* en el desenvolupament de la comunicació primerenca en infants.
- Explorar les perspectives i motivacions d'educadors/es en relació amb l'ús del mètode *baby sign* en el desenvolupament de la comunicació primerenca en infants.
- Investigar perspectives sobre les experiències dels familiars que han usat el mètode *baby sign* amb els seus fills/es, centrant-se en els beneficis percebuts i els desafiaments trobats durant la implementació del mètode.
- Analitzar les percepcions i actituds de les famílies que encara no han utilitzat el mètode *baby sign*, explorant les seves motivacions per a considerar la seva implementació i les possibles barreres percebudes.
- Avaluar l'eficàcia percebuda del mètode *baby sign* en el foment de la comunicació primerenca i la reducció de la frustració en els nens i nenes, a través de la comparació de les opinions dels familiars que l'han fet servir i aquells que no.

- Examinar les possibles opinions i experiències dels educadors respecte a l'ús del mètode *baby sign* en entorns educatius.
- Realitzar una triangulació entre les diferents perspectives de famílies i docents i els articles científics sobre el mètode *baby sign*, per a identificar coincidències, discrepàncies i complementaritats quant a beneficis, desafiaments, motivacions i eficàcia percebuda.

Metodologia

Mostra

Les mostres escollides per realitzar aquest procés d'investigació són de conveniència i seleccionades, no són aleatòries, ja que a les persones en les quals es podia portar a terme la intervenció són participants els quals hagin usat o no el mètode *baby sign* (Rodríguez-Gómez, 2017). D'aquesta forma es podien obtenir diverses perspectives i motivacions en relació amb l'ús o el no ús dels *baby sign*. La mostra de participants per aquesta investigació es va reclutar utilitzant una combinació de mètodes. Inicialment, es van identificar participants a través d'una pàgina web que llistava individus que havien completat cursos relacionats amb la temàtica d'estudi i es va establir contacte amb alguns d'aquests individus per a convidar-los a participar en la investigació. A més a més, es van reclutar participants addicionals a través de xarxes de coneguts i contactes personals, els qui van ser referits com a possibles participants per a l'estudi.

Taula 1. Dades sociodemogràfiques dels participants.

Codi participant	Ocupació	Ús <i>baby sign</i>	Edat	Fills/es	Anys d'experiència com a educador/a
A	Infermera	No	32	3	-
B	Metge	Sí	35	1	-
C	Educadora infantil	No	28	-	6
D	Logopeda	Sí	26	1	-
E	Directora escola	Sí	35	-	16
F	Educadora infantil	Sí	32	1	10
G	Metge	No	34	1	-

Recollida de dades

La recollida de dades que es portarà a terme mitjançant una entrevista qualitativa dirigida, flexible i dinàmica, ja que com diu Roigé et al. (1999) és l'estratègia que aporta uns resultats més satisfactoris

perquè adopta l'estil d'una conversa entre iguals, en lloc de limitar-se a un intercanvi formal de preguntes i respostes. D'aquesta forma, tal com s'ha comentat anteriorment, l'entrevista consistirà en una conversa entre iguals per la comprensió de les perspectives i motivacions que tenen els participants sobre l'ús dels *baby sign*.

Inicialment, de les set entrevistes, es va planificar realitzar cinc d'aquestes de manera presencial. No obstant això, a causa de circumstàncies imprevistes, dues d'aquestes van haver de dur-se a terme en línia. Les dues restants, des d'un inici es van planificar fer-les en línia perquè les participants residien en una altra comunitat autònoma i no podien desplaçar-se en persona. Les entrevistes en línia es van dur a terme utilitzant una plataforma de videoconferència, assegurant la qualitat i la profunditat de l'intercanvi d'informació.

Instrument(s) de recollida de dades

En aquest apartat es descriuen les preguntes que es van dur als participants referents a la temàtica de la recerca i s'especifica la llegenda destinatària, és a dir, els textos breus que acompanyen a la taula 3 i que proporcionen informació sobre el destinatari.

Taula 2. Llegenda destinatària.

	Ús <i>baby sign</i>	No ús <i>baby sign</i>
Família	Família Sí (FS)	Família No (FN)
Educadors/es	Educador Sí (ES)	Educador No (EN)

Taula 3. Preguntes referents a la temàtica de la recerca.

Preguntes	Justificació en antecedents empírics	Destinatari	
Com veu saber de l'existència dels <i>baby sign</i> ?	Segons Nelson et al. (2012) els <i>baby sign</i> han tingut una creixent popularitat i han sortit en diversos programes de televisió populars, revistes i diaris.	FS	ES
Has sentit a parlar dels <i>baby sign</i> ? A través d'on?		FN	EN
Què els va motivar a considerar l'ús dels <i>baby sign</i> amb el seu fill o filla?	Nelson et al. (2012) i Mueller et al. (2013) han exposat que el mètode <i>baby sign</i> presenta diversos beneficis en una comunicació més primerenca dels desitjos, pensaments i necessitats, un desenvolupament avançat de la parla i el llenguatge, un major coeficient intel·lectual i habilitats cognitives, una reducció de la frustració, així com un major vincle entre pares i fills/es.	FS	ES
Que et podria motivar a usar els <i>baby sign</i> ?		FN	EN

<p>Quins aspectes del mètode <i>baby sign</i> els va semblar més interessants o rellevants fent referència al desenvolupament de l'infant?</p>	<p>Segons Ramstad (2019) els aspectes més interessants o rellevants per usar els <i>baby sign</i> són el desenvolupament del llenguatge, cognitiu i socioemocional.</p>	FS	ES
<p>Ha percebut algun benefici en usar els <i>baby sign</i> amb el seu fill o filla?</p>	<p>Nelson et al. (2012) i Mueller et al. (2013) han exposat que el mètode <i>baby sign</i> presenta diversos beneficis en una comunicació més primerenca dels desitjos, pensaments i necessitats, un desenvolupament avançat de la parla i el llenguatge, un major coeficient intel·lectual i habilitats cognitives, una reducció de la frustració, així com un major vincle entre família i fills/es.</p>	FS	ES
<p>Ha sentit a parlar d'alguns beneficis dels <i>baby sign</i>? Si és així, quins aspectes li semblen més interessants? Si no, quins beneficis creus que tenen?</p>	<p>Elaboració pròpia</p>	FN	EN
<p>Va presentar alguna dificultat durant la seva implementació? Com la va superar?</p>	<p>Elaboració pròpia</p>	FS	ES
<p>Quina dificultat creu que presentaria si implementes el mètode?</p>	<p>Elaboració pròpia</p>	FN	EN
<p>Quins recursos creus que necessariéu per implementar el <i>baby sign</i>?</p>		FN	EN

<p>Com descriuries la teva experiència en general usant els <i>baby sign</i>?</p>	<p>Neil et al. (2010) comenta que si s'implementa el mètode per millorar activitats acadèmiques, les famílies acaben sent més controladores, crítiques i amb un índex més alt d'ansietat. En canvi, si s'implementa el mètode com una activitat general que es basa únicament en interacció i diversió, no causava ansietat.</p>	FS	ES
<p>Va sentir que el seu nivell d'estrès augmentava mentre aprenia i posava en pràctica els <i>baby sign</i>? Per què? Creu que podria tenir un augment d'estrès si implementes el mètode <i>baby sign</i>?</p>	<p>Segons Neil et al. (2010) les famílies que van fer classes per saber signar correctament als seus fills/es, tenien més estrès perquè el fet de tenir consells sobre com maximitzar el desenvolupament dels seus fills/es podria debilitar la confiança de les famílies, és a dir, tenien més inseguretats.</p>	FS	ES
<p>Has notat diferència en l'expressió i la comunicació del seu fill/a o alumnes en comparació amb infants que no han usat els <i>baby sign</i>?</p>	<p>Segons Mueller et al. (2013) la combinació de l'ús de gestos juntament amb la parla dona com a resultat un llenguatge expressiu més accelerat, és a dir, que l'infant aprèn a comunicar-se verbalment com a través dels gestos de forma més ràpida del que podria fer-ho usant només la parla o els signes.</p>	FS	ES
<p>Creu que el seu fill/a o alumnes pel fet de no haver usat els <i>baby sign</i> té una pitjor expressió i/o comunicació en comparació amb els infants que si que els han usat?</p>		FN	EN

Un dels beneficis dels *baby sign* és reduir la frustració o les rebequeries. Fent servir els *baby sign* ho ha notat? Vosté no ha usat els *baby sign*, creu que el seus fills/es o alumnes han tingut més frustració per no poder-se expressar?

Nelson et al. (2012) exposa que del 90% de la informació referenciada consistien en articles d'opinió i no estudis empírics. Només vuit de les publicacions ser estudis empírics rellevants; però "cap dels llocs web va enumerar cap investigació que recolzi l'afirmació de reducció de rebequeries". (Nelson et al., 2012, p. 479).

Creieu que el mètode *baby sign* podria ser útil en entorns educatius?

Al blog d'Algueró (2014) els bebès ploren per comunicar la seva frustració o que alguna cosa va malament. La mateixa autora comenta que amb un simple gest es pot ensenyar a comunicar als infants el que necessiten. Aquest fet, segons l'autora, pot ajudar molt a gestionar una aula d'una llar d'infants.

Quins són els principals desafiaments que presenteu en implementar els *baby sign* en la seva pràctica educativa?

Al blog d'Algueró (2014) exposa que un desafiament que es pot presentar a l'hora de signar a l'aula és que els familiars no signin. Llavors, l'infant no es pot fer entendre a casa seva si usa un signe que ha après a la llar d'infants.

Quins creus que serien els principals desafiaments que presentaria en implementar els *baby sign* en la seva pràctica educativa?

Al blog d'Algueró (2014) exposa que un desafiament que es pot presentar a l'hora de signar a l'aula és que els familiars no signin. Llavors, l'infant no es pot fer entendre a casa seva si usa un signe que ha après a la llar d'infants.

Creu que els mestres que usen *baby sign* a l'aula poden presentar alguna dificultat?

Segons les seves experiències ha observat algun impacte en el desenvolupament del llenguatge dels infants que han estat exposats al mètode *baby sign* en comparació dels que no?

Goodwyn et al. (2000) van fer un estudi on van avaluar quin impacte tenien els *baby sign* a infants amb desenvolupament auditiu normal. El resultat d'aquest estudi va ser que no es van trobar diferències significatives en relació amb una millora del desenvolupament del llenguatge. Altrament, Johnston et al. (2005) en el seu estudi, tampoc va afirmar que els *baby sign* faciliten el desenvolupament del llenguatge.

Procediment d'anàlisi de dades

Durant el procés d'anàlisi de dades per a aquesta investigació s'han seguit els passos que esmenten diversos autors (Fernández Núñez, 2006; Álvarez-Gayou, 2005; Miles i Huberman, 1994; Patton, 2002; Rubin i Rubin, 1995); els quals consisteixen en una transcripció, identificació de codis i classificació. (Citats per Fernández Núñez)

Resultats

Les categories i subcategories associades a les perspectives i motivacions de l'ús dels *baby sign*, s'han agrupat en cinc aspectes destacables: dificultats, beneficis, motivacions, implementació a l'aula i coneixement del mètode. S'ha creat un mapa conceptual per tal de tenir una visió general de les categories i subcategories generades a partir de la codificació de les entrevistes a les famílies i educadors/es.

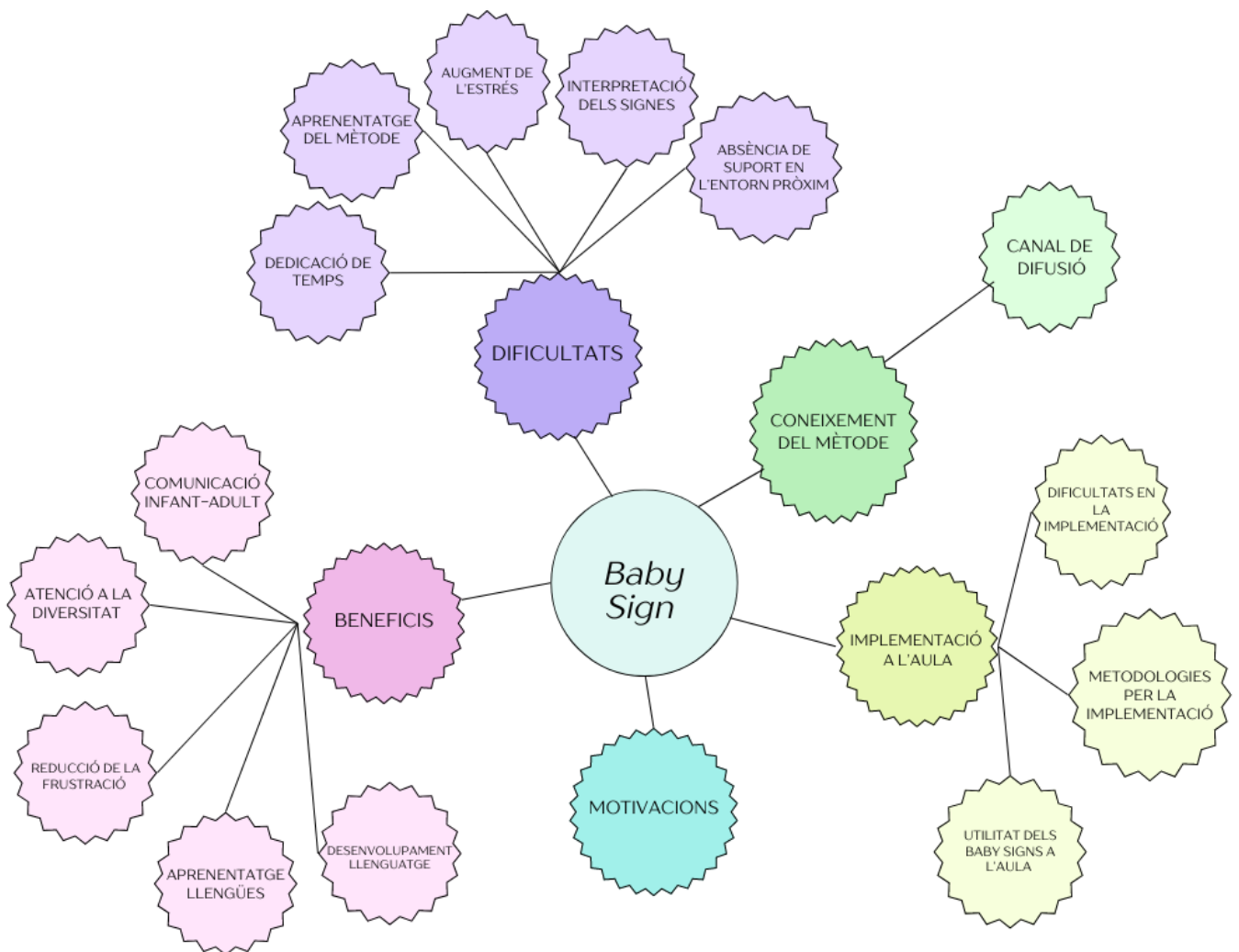

Figura 1. Categories i subcategories.

Codis agrupats en la categoria de coneixement del mètode

Canals de difusió.

En el context de la implementació del mètode *baby sign*, resulta interessant entendre com els familiars i els educadors han conegut aquesta eina. Els resultats indiquen que la majoria dels participants van obtenir informació sobre el mètode principalment a través de les xarxes socials. Entre aquestes plataformes, Instagram i TikTok van ser les més esmentades com a fonts de coneixement.

Jo vaig saber de l'existència dels *baby sign* a través d'Instagram, d'una noia que es dedicava a una altra cosa sobre nutrició, però que tenia nens petits i que els hi havia fet. (Participant B, metge que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Sí, he sentit parlar i, de fet, no gaire. I l'he sentit parlar per TikTok. (Participant C, educadora infantil que no ha fet ús del *baby sign*)

A més, un nombre significatiu de participants va assenyalar que van conèixer el mètode per mitjà de xarxes de coneguts i recomanacions personals. Finalment, una altra part de les participants van descobrir el mètode per mitjà de la universitat.

Val, jo ja vaig sentir a parlar dels *baby sign* a la Universitat, quan vaig estudiar la carrera de logopèdia i ens van parlar dins de l'assignatura de desenvolupament de llenguatge. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del *baby sign*)

A través de amigas que han tenido bebés. (Participant G, metge que no ha fet ús del *baby sign*)

Codis agrupats en la categoria de motivacions

Les motivacions que impulsen a les famílies o als educadors/es a fer ús del mètode *baby sign* són diverses i reflecteixen una gamma d'expectatives i necessitats diferents. Es va observar que les participants que van usar el *baby sign* estaven motivades principalment per la intenció de reduir la frustració dels nens/as, atendre la diversitat a les aules i comprendre millor als infants.

En principio, fue un poco todo por poder ayudar a los niños a bajar esos niveles de frustración, en esos momentos en los que se ponen a llorar y no sabemos que es lo que necesita. (Participant E, directora d'escola que sí que ha fet ús del *baby sign*)

La motivació especialment era aquesta, poder entendre la meua filla i que ella es pogués fer entendre amb mi. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del *baby sign*)

D'altra banda, les participants que no van usar el mètode *baby sign* van esmentar com a motivacions hipotètiques la possibilitat d'entendre les necessitats dels infants i establir una comunicació efectiva amb el nen/a.

Intentar entender mejor las necesidades del bebe. (Participant G, metge que no ha fet ús del baby sign)

Doncs, bé, a poder comunicar-me abans amb ells. (Participant A, infermera que no ha fet ús del baby sign)

Codis agrupats en la categoria de beneficis

Aprentatge de llengües.

La introducció de signes com una forma de comunicació pot facilitar l'aprenentatge de múltiples idiomes des d'una edat primerenca. En alguns contextos educatius, el *baby sign* s'utilitza per introduir llengües addicionals, com podria ser l'anglès o el francès. En aquest punt, es vol destacar el comentari d'una participant que usa el *baby sign* per introduir llengües addicionals.

Y ya te digo, no solamente, nosotras desde que lo estamos implementando, con el uso, también de los idiomas, [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi] nos está sirviendo para que puedan relacionar diferentes tipos de lengua. [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. I eran capaces de reconocer las palabras en las tres lenguas, porque lo que reconocían era el signo. I reconocían el signo y al final decía: leche, lait o milk. I sabías que, daba igual, que no te entiendo lo que te estoy diciendo en un idioma que al hacer el signo decían: ah, vale, que me estás diciendo leche. I al final del curso ya hacían esa relación automáticamente del signo con las tres palabras. (Participant E, directora d'escola que sí que ha fet ús del baby sign)

Reducció de la frustració.

A menut els infants experimenten alts nivells de frustració a causa de la seva limitada capacitat d'expressar necessitats, desitjos i emocions de forma verbal. De fet, voldria destacar un comentari d'una mestra.

Al final són molt petits, però senten això i a vegades la frustració i es trenquen i es tornen agressius, fins i tot, perquè no hi ha paraula i la meua gestió emocional és fer-te un cop o llençar-me a terra o plorar o fer una rebequeria perquè no puc comunicar-me. (Participant C, educadora infantil que no ha fet ús del *baby sign*)

No obstant això, les participants que van utilitzar el mètode *baby sign* van expressar que han notat una disminució en els nivells de frustració dels nens/as, ja que aquest mètode els va permetre entendre's millor amb els infants i comprendre les seves necessitats en el moment precís, facilitant una comunicació més efectiva i reduint així la frustració.

Sí, vull dir, ella rebequeries d'aquelles tontes no n'ha tingut quasi mai. [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. De fet, quan no t'ho sabia dir perquè no

sabia el signe sí que potser s'enfadava una mica; però a la que ho sabia dir ella ho tenia molt clar: jo vull préssec i era el préssec. Ja no plorava, tu li donaves o li deies que no tenies. (Participant B, metge que sí que ha fet ús del *baby sign*)

La criança i l'educació són molts elements, no només és el *baby sign*, però jo crec que els *baby sign* ajuda molt a què el bebè se senti part. És que es pot comunicar, pot fer alguna cosa que no sigui plorar per dir: eh, que em passa això [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. (Participant F, educadora infantil que sí que ha fet ús del *baby sign*)

En contrast, les participants que no van usar el mètode *baby sign*, van comunicar que els seus fills podrien haver experimentat majors nivells de frustració. Això, segurament, es deu al fet que, quan els nens/as els demanaven alguna cosa, els tutors/es legals havien d'esforçar-se per a entendre els seus desitjos, la qual cosa prenia temps.

Si ella lloraba, yo tenia que tardar mi tiempo en ver porque estaba llorando, en comprobar que es lo que le pasaba, que es lo que necesita. Y en ese tiempo, el tiempo en el que tardaba en darme cuenta de qué es lo que necesita, eso le genera frustración. Eso seguro. Que a lo mejor si hubiera usado el *baby sign*, esa frustración hubiera sido menor? Puede ser. (Participant G, metge que no ha fet ús del *baby sign*)

Comunicació Infant - Adult.

La capacitat perquè els infants es comuniquin és limitada durant els primers anys de vida i aquest fet pot causar frustracions o malentesos. No obstant això, la majoria dels participants que han fet ús del *baby sign* van comentar que el fet que l'infant pogués comunicar-se per a demanar alguna cosa abans del primer any de vida és un aspecte molt positiu, ja que els permetia entendre a l'infant i saber el que volia. Aquest fet era molt significatiu per a la majoria de les participants perquè els permetia comprendre la realitat de l'infant i el que aquest pensava.

El fet que quan, encara era molt bebuto, que encara no tenia ni l'any, em pogués demanar si volia específicament l'aigua i el pa; coses que potser encara no podia demanar de manera oral, que pogués demanar-m'ho i jo entendre-la. [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. Doncs això, em sembla un benefici molt important pel bebè. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Les estamos entendiendo, nos estamos entendiendo mutuamente, porque al final nosotros también estamos haciendo signos a ellos y ellos entienden perfectamente lo que le queremos decir. Es muy gratificante. (Participant E, directora d'escola que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Que abans de l'any es podia començar a fer signes i a poder representar la seva realitat i fer-m'ho saber, el que ella pensava, doncs, evidentment, és el punt més fort. (Participant F, educadora infantil que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Desenvolupament llenguatge.

El desenvolupament del llenguatge en les persones, comença en el naixement. La majoria dels participants que han utilitzat el *baby sign* amb els seus fills/es, han observat que aquest ha actuat amb un catalitzador per al desenvolupament verbal. No obstant això, una de les participants, que va usar *baby sign*, encara que no va notar diferències significatives en l'expressió i la comunicació amb la seva filla, va destacar que quan els altres nens/as tampoc parlaven, la seva filla es feia entendre millor.

Jo sí que noto que no és que vagi molt més ràpid, però sí que té molt interès des de molt petita. Sí que comparant amb altres nens que tinc massa al voltant de llenguatge, vull dir, desenvolupament normo-típic, però sí que és veritat que ella tenia molt més interès que altres nens que teníem al voltant. Ella es fixava molt més en els signes, com en la boca, amb l'expressió, no? De fet, va començar a xerrar molt d'hora i ja molt d'hora feia frases. Vull dir que realment hi ha hagut un avenç important. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Clar, el cas de la [segons eliminats per dades personals] no ho sé perquè ella va trigar tant a parlar, també què no sé... vull dir els altres nens parlaven i ella encara no, però sí que és veritat que quan ella no parlava i feia els *baby sign* i estava amb nens que tampoc parlaven, eh, sí que veia que la [segons eliminats per dades personals] es comunicava i els altres no ho sabien fer. (Participant B, metge que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Una preocupació que existeix al voltant dels *baby sign* és que els infants puguin tardar més a parlar a causa de l'ús dels signes. Tanmateix, segons els resultats obtinguts, algunes participants van exposar que els seus fills o alumnes, quan van començar a parlar, van deixar d'usar signes; la qual cosa suggereix que l'ús del *baby sign*, no retarda el desenvolupament del llenguatge, sinó que pot coexistir i complementar el procés d'adquisició del llenguatge, tal com van exposar les participants perquè és un mètode complementari que pot proporcionar eines addicionals per la comunicació abans que els infants desenvolupin plenament les habilitats verbals.

Ella quan va començar a parlar va deixar de signar; o sigui que tampoc vam signar molt perquè clar, no li feia falta. Ella parlava. (Participant F, educadora infantil que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Al contrario, hemos observado que el baby sign ha sido como una ayuda para el desarrollo del lenguaje oral. (Participant E, directora d'escola que sí que ha fet ús del *baby sign*)

El *baby sign* és un element d'estimulació cognitiva per aprendre el llenguatge i facilitar l'adquisició i la retenció del llenguatge complex, de llenguatge adult. (Participant F, educadora infantil que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Altrament, les dues participants que no van usar els *baby sign*, no van observar una pitjor comunicació i expressió amb els seus fills/es. Segons els resultats d'aquest estudi, aquest fet pot estar relacionat amb què el *baby sign*, és un mètode complementari.

No, al contrario. Creo que como no ha usado el baby sign, se ha tenido que esforzar más para que la puedan entender y saber que es lo que quiere en cada momento. (Participant G, metge que no ha fet ús del *baby sign*)

Atenció a la diversitat.

L'atenció a la diversitat és un aspecte crucial en qualsevol entorn educatiu, ja que reconeix i valora les diferències individuals dels infants. Les participants van destacar que aquest mètode pot ser un element de suport per a nens/as amb dificultats, com en casos de Trastorn de l'Espectre Autista (TEA), on la comunicació és un desafiament. Si s'implementa el *baby sign* des d'una edat primerenca, és probable que els nens/as adquireixin recursos addicionals per a donar suport al llenguatge expressiu com el comprensiu. A més, les participants van indicar que el mètode és últim més enllà de l'etapa 0 - 3 anys, amb diagnòstics de TEA, retard del llenguatge o trastorns específics del llenguatge, facilitant la comunicació i millorant la seva capacitat d'expressió i comprensió.

Superútil, súper, i més enllà de 0 - 3, alumnat amb diagnòstic, per exemple un TEA o un retard del llenguatge o un trastorn específic de llenguatge. Poder fer-te entendre, és que són éssers socials, ens comuniquem, des de petits [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. Hi ha persones, eh, que no tenen, persones mudes, persones cegues, persones sordes i, tenen un mètode per poder comunicar el que necessiten. O sigui que aquest seria un més i seria ideal, penso que sí. (Participant C, educadora infantil que no ha fet ús del *baby sign*)

Codis agrupats en la categoria de dificultats

Aprenentatge del mètode.

El mètode *baby sign* no està exempt de desafiaments i una d'aquestes dificultats identificades durant les entrevistes és l'aprenentatge del mètode. Les participants en relació amb aquest fet van expressar que al principi els resultava difícil recordar i mantenir la constància en l'ús dels signes. Van assenyalar que era crucial practicar i estudiar els signes, sovint utilitzant recordatoris visuals com notes adhesives en llocs estratègics com a canviadors i àrees de menjar per a recordar els signes. Encara que inicialment, algunes participants, van tenir moment de frustració per oblidar alguns

signes en situacions específiques, van destacar que aquest procés requeria assaig, error i pràctica constant per a integrar naturalment el llenguatge parlar amb els signes.

Pues, al principio, nos costaba. Nos costaba recordar los signos y recordar la constancia. Sobre todo fue un poco a nivel de coger constancia y coger ritmo. [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. Teníamos que ir poniendo los "post-it" en los cambiadores, en las zonas de comida para acordarte del signo. (Participant E, directora d'escola que sí que ha fet ús del baby sign)

Bé, principalment recordar-te que has de fer els signes. Crec que al principi el més complicat és recordar-te de, sempre que estàs dient aquella paraula, fer el signe que acompanya. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del baby sign)

Bueno, la dificultad de aprenderlo yo y la dificultad de ser constante para que lo aprenda el bebé. O sea, yo creo que la dificultad es en que lo aprenda el bebé. En como enseñárselo para que el bebé interprete que ese signo significa que, que tiene hambre y que le van a dar leche. Esa es la mayor dificultad. (Participant G, metge que no ha fet ús del baby sign)

Interpretació dels signes.

Una altre repte que van comentar les participants, va ser la interpretació del signes, ja que, de vegades, les famílies i els educadors/es poden tenir dificultats en intentar comprendre adequadament els signes realitzats pels infants.

És veritat també d'interpretar els signes perquè al principi quan comença a fer signes, no són per res el signes que tu estàs fent; o sigui fa el seu signe, a la seva manera, i interpretar això, que al final és com el Llenguatge oral, però interpretar el seu signe i entendre que el que està fent és aquest o aquest altre, també, doncs, va ser com, no que costés molt, però que estava allà aquesta dificultat d'entendre-la. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del baby sign)

Absència de suport en l'entorn pròxim

Les participants van destacar la falta de capacitació i suport en el seu entorn pròxim com un desafiament significatiu per a la implementació efectiva del mètode *baby sign*. Una educadora infantil que va utilitzar el mètode va assenyalar que l'entorn mancava de la preparació necessària per a donar suport adequadament a aquesta pràctica, la qual cosa dificultava la seva aplicació. D'altra banda, una metgessa que també va implementar el mètode va subratllar la importància de la implicació familiar, indicant que, malgrat la seva convicció personal, la falta de suport per part d'altres familiars i cuidadors limitava l'efectivitat del mètode.

No, la dificultat, a veure, no és dificultat és que l'entorn doncs no està format, no sap. Llavors, no tens ajuda, entre cometes. (Participant F, educadora infantil que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Jo crec que el que em sembla més important és que estigui implicat la família, no? Perquè és amb el que nosaltres vam anar més coixos. Jo sí que estava molt convençuda, però si no t'ajuda amb la resta de gent, a vegades, un de sol no pot. (Participant B, metge que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Dedicació de temps.

Implementar el mètode *baby sign* requereix una inversió considerable de temps per part de la família com dels educadors. Les participants van destacar com un desafiament el fet de trobar temps adequat per a aplicar el mètode *baby sign*, especialment quan els nens/as assistien a l'escola bressol i només podien practicar durant les tardes perquè a l'escoleta no fan ús del mètode. Això limitava les oportunitats de reforçar l'ús dels signes en entorns diferents de la llar. A més, van assenyalar que la planificació i la dedicació de temps per a ensenyar i aprendre els signes requeria un esforç personal significatiu, així com la coordinació amb cuidadors i familiars per a assegurar la continuïtat i eficàcia del mètode.

Jo crec que el repte que vam tenir va ser que ella anava a l'escoleta i a mi em veia a la tarda una estona. Llavors, era l'únic moment en què el jo, bé el que ella feia el *baby sign*. Llavors, clar, si a l'escoleta no ho veia i alguna tarda la cuidadora, que l'àvia, no li feia, doncs la dificultat va ser que era poca estona que veia els *baby sign*. (Participant B, metge que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Temps, molt de temps per poder fer la planificació d'en quins moments ho farem servir, quan, amb quina tipologia d'infant seria més beneficiós aplicar-ho, buf... Recurs personal, 100%. [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. Temps, recursos humans i poder fer formació. (Participant C, educadora infantil que no ha fet ús del *baby sign*)

Augment de l'estrès.

La implementació del mètode *baby sings* podria generar estrès perquè aprendre i aplicar un nou sistema de comunicació requereix temps, esforç i paciència. En relació amb aquesta subcategoria la majoria dels participants van comentar que no els havia causat un augment d'estrès implementar el mètode.

No, el meu marit sí, però a mi no. Jo no recordo, ho vaig viure molt natural, vull dir, quan a vegades no em sortia, no em sortia, però després, la veritat és que va ser supernatural i en

cap moment em vaig sentir com angoixada d'haver de fer-ho. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Jo, bé parlo de forma personal, imagino que és això, a mi no, a mi no, de moment, només porto deu anys cotitzats en això, però no, no, no em faria res. Mai m'ha importat més enllà el fet d'haver, de fer servir, per exemple pictogrames [Segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi]. I seria un mètode més per atendre la diversitat i les necessitats específiques de cadascú. (Participant C, educadora infantil que no ha fet ús del *baby sign*)

No obstant això, una de les participants que no va usar el *baby sign* va comentar que possiblement sí que tindria un augment d'estrès:

Eh, potser sí, sí. Perquè primer l'hauria d'aprendre jo i, bé, doncs al final és una sobre càrrega més. (Participant A, infermera que no ha fet ús del *baby sign*)

Codis agrupats en la categoria de implementació a l'aula

Utilitat dels *baby sign* a l'aula.

La implementació del mètode *baby sing* a l'aula planteja la qüestió de la seva utilitat dins del context educatiu. Les participants van coincidir que el mètode *baby sign* és especialment útil en escoles infantils. Una de les participants va assenyalar que considerava que la seva efectivitat podria ser limitada a un període molt curt. Una altra participant va emfatitzar que el mètode és més funcional i beneficiós com més petits són els nens/as. Diverses participants van expressar fermament que el *baby sign* és una eina positiva i beneficiosa, especialment en entorns educatius com les escoles bressols, on pot ser implementat de manera natural per a reforçar la comunicació i el desenvolupament primerenc del llenguatge.

Sí, Sí, puede ser útil. Lo que pasa que yo creo que es útil durante un periodo muy corto de tiempo. (Participant G, metge que no ha fet ús del *baby sign*)

I tant, i tant que sí. Jo crec que sí. De fet, jo crec, que especialment amb nens més petits on hi ha dificultat, però crec que és un mètode que si s'implementa de manera molt natural, pot ser un reforç molt positiu per molts nens. Per mi, a escola bressol, s'hauria de fer perquè crec que és una cosa molt positiva. (Participant D, logopeda que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Metodologies per la implementació de *baby sign* a l'aula.

La implementació del mètode *baby sings* a l'aula planteja la necessitat d'explorar les diferents metodologies per integrar aquest mètode en l'entorn educatiu. Les participants van destacar l'efectivitat d'utilitzar mètodes lúdics, com a cançons i contes, per a ensenyar els signes als nens/as a

l'aula. Una de les participants va esmentar que la integració dels signes amb cançons facilitava l'aprenentatge, ja que els nens/as associaven cada signe amb una melodia específica.

Y lo hacemos todo de forma lúdica, lo hacemos todo a través de canciones, cuentos, sobre todo es la facilidad con la que absorben los signos. (Participant E, directora d'escola que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Dificultats en la implementació a l'aula.

En el procés d'implementació del mètode *baby signs* a l'aula, sorgeixen una sèrie de desafiaments i obstacles que els educadors han de presentar. Les participants van identificar diverses dificultats: una de les principals preocupacions que van identificar va ser com adaptar el llenguatge dels signes a les necessitats individuals de cada nen/a i establir una uniformitat que permetés la seva aplicació generalitzada. A més, van assenyalar el repte de mantenir la coherència del mètode entre diferents escoles, així com la falta de continuïtat a causa de la rotació del personal educatiu o a contractes temporals, la qual cosa podria afectar negativament la consistència i eficàcia de l'aprenentatge. La participació activa i contínua dels pares va ser subratllada com a crucial per a l'èxit del mètode tant en la llar com a l'escola. La falta d'aquest suport parental podria obstaculitzar l'aprenentatge efectiu dels signes per part dels nens/as durant la seva permanència en l'entorn escolar. Finalment, les participants també van esmentar que la implementació reeixida del *baby sign* requeriria un esforç conjunt entre l'escola i la llar, emfatitzant la importància d'un treball col·laboratiu per a garantir una experiència educativa coherent i enriquidora per als nens/as.

La dificultat? Com adapto el llenguatge a la necessitat de cada cadascú i com creo una universalitat, no se com dir-ho. Que aquests signes serveixi per parlar... (Participant C, educadora infantil que no ha fet ús del *baby sign*)

Precisamente por eso porque no es un educador por niño, es un educador por cuatro o cinco, el ratio, entonces, eh, implementarlo él solo sin que tenga apoyo en casa, eso lo veo supercomplicado. ¿Teniendo el apoyo en casa? Sí. (Participant G, metge que no ha fet ús del *baby sign*)

potser perquè no ha sigut tan constant, perquè igual jo, i no ha sigut des del principi; perquè jo soc interina i jo no estic des que comencen l'escolarització i faig una continuació. Igual estic en sort un any. Llavors... (Participant F, educadora infantil que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Al final es un poco una barrera, un impedimento más que para nosotras, para los propios peques. Son ellos los que, aquí, me entienden de esta forma, en casa me entienden de otra. (Participant F, educadora infantil que sí que ha fet ús del *baby sign*)

Sí, i com trasllado això a la família perquè jo, per exemple, estic fent ús del *baby sign* a l'escola, però potser a casa no ho fan servir i aleshores això són missatges contradictoris o

que no acaben de, com establir-se al cervell de l'infant perquè, bé... (Participant C, educadora infantil que no ha fet ús del *baby sign*)

Discussió

Els resultats d'aquest estudi mostren que totes les participants han conegut el mètode *baby sign* a través de les xarxes socials; excepte dues que han conegut el mètode a través de xarxes de coneguts personals i una que ha conegut el mètode a través de la universitat. Aquest fet coincideix amb l'estudi de Nelson et al. (2012), que destaca la creixent popularitat dels *baby sign* i la seva presència en diversos programes de televisió, revistes i diaris. No obstant això, no s'han trobat estudis que comprovin la difusió del mètode a través de xarxes de coneguts personals ni a través de la universitat.

D'acord amb Nelson et al. (2012) i Mueller et al. (2013), que han exposat que el mètode *baby sign* presenta diversos beneficis com una comunicació més primerenca dels desitjos, un desenvolupament avançat de la parla, un major coeficient intel·lectual, una reducció de la frustració i un major vincle entre família i fills/es; els resultats d'aquesta investigació mostren que les famílies i educadors/es entrevistades, que han usat els *baby sign*, han sigut capaces d'identificar alguns beneficis que afirma tenir el mètode, com ara: la reducció de la frustració, una major comunicació entre infant - adult i un major desenvolupament del llenguatge. Per tant, els resultats validen alguns beneficis, suggerint que el mètode *baby sign* podria ser eficaç en la pràctica. No obstant això, tot i que les participants van observar una major reducció de la frustració, Nelson et al. (2012) exposa que del 90% de la informació referenciada consistien en articles d'opinió i no estudis empírics. Només vuit de les publicacions ser estudis empírics rellevants; però "cap dels llocs web va enumerar cap investigació que recolzi l'afirmació de reducció de rebequeries" (p. 479). Per tant, tot i que les participants han identificat que els seus fills/es i alumnes han tingut una reducció de la frustració, no s'han trobat estudis que validin aquest benefici. Altrament, els resultats d'aquest estudi mostren que les participants, que han usat *baby sign*, han observat un major desenvolupament del llenguatge. Aquest fet coincideix amb l'estudi de Mueller et al. (2013), qui va afirmar que la combinació de l'ús de gestos juntament amb la parla resulta en un llenguatge expressiu més accelerat. Això significa que l'infant aprèn a comunicar-se verbalment i a través dels gestos de forma més ràpida del que podria fer-ho utilitzant només la parla o els signes. No obstant això, les participants que no van usar *baby sign* no van observar una pitjor comunicació i expressió amb els seus fills/es. Aquest fet coincideix amb l'estudi de Goodwyn et al. (2000) que va avaluar l'impacte dels *baby sign* en infants amb desenvolupament auditiu normal i no van trobar diferències significatives en relació amb una millora del desenvolupament del llenguatge. De manera similar, Johnston et al. (2005) tampoc van afirmar que els *baby sign* facilitin el desenvolupament del llenguatge. Per tant, aquestes troballes subratllen

la importància de considerar diverses perspectives i estudis en avaluar l'efectivitat dels *baby sign* en el desenvolupament del llenguatge. A més, no s'han trobat estudis que comprovïn el benefici d'un major coeficient intel·lectual, l'atenció a la diversitat i l'aprenentatge de llengües.

Malgrat la falta d'estudis empírics específics que aborden les dificultades associades amb la implementació del mètode *baby sign*, els testimoniatges recollits durant les entrevistes van revelar diverses àrees de preocupació entre les participants. Entre les dificultades esmentades es troben l'aprenentatge del mètode, la interpretació dels signes, l'absència de suport en l'entorn pròxim, la dedicació de temps i l'augment de l'estrès. Si bé no s'han trobat estudis que abordin específicament les dificultats associades a l'aprenentatge del mètode, la interpretació dels signes, l'absència de suport en l'entorn pròxim i la dedicació de temps; l'augment d'estrès està recolzat per Neil et al. (2010), qui suggereix que la implementació de mètodes per a maximitzar el desenvolupament dels fills/es pot generar estrès addicional en les famílies, especialment quan s'afegeix la pressió de rebre consells sobre com millorar el desenvolupament infantil. Per tant, encara que la majoria dels participants van expressar que l'ús del mètode *baby sign* no els causaria un augment d'estrès, una participant va assenyalar la possibilitat que sí que li pogués generar estrès addicional implementar el mètode. En qualsevol cas, cal remarcar que en aquest sentit, la percepció d'estrès pot estar influenciada per factors individuals i circumstancials. Per l'altra banda, Neil et al. (2010) també destaquen que quan el mètode s'introdueix com una activitat lúdica i d'interacció, sense pressions acadèmiques, no sol causar ansietat entre les famílies. Aquest podria ser el cas de les participants que van comentar que no sentirien estrès en implementar el mètode.

Segons les entrevistes realitzades, totes les participants consideren que els *baby sign* es podria implementar a l'aula. Argumenten que aquest mètode facilitaria la gestió de l'aula i es podria fer servir com una eina útil per a infants amb dificultats. Aquesta percepció està recolzada per Algueró (2014), qui sosté que els *baby sign* són útils en entorns educatius perquè els infants sovint ploren per expressar les seves frustracions o malestars. L'autora assenyala que, mitjançant un simple gest, es pot ensenyar als infants a comunicar les seves necessitats, la qual cosa podria contribuir significativament a la gestió de l'aula. Una de les preguntes plantejades en les entrevistes va ser sobre les dificultats que podrien enfrontar els docents en implementar els *baby sign* a l'aula. Les respostes van variar, esmentant la generalització i universalitat dels signes, el sistema educatiu espanyol i la falta de suport per part de les famílies. Si bé no s'han trobat estudis que abordin específicament la generalització dels signes o els desafiaments del sistema educatiu espanyol, la dificultat que la família no signi està recolzat per Algueró (2014). L'autora explica que un desafiament significatiu en implementar els *baby sign* a l'aula és que els familiars no utilitzin els signes, la qual cosa pot dificultar que l'infant es faci entendre a casa si usa un signe après a l'escola bressol.

Conclusions i recomanacions pràctiques

A tall de conclusió, el mètode *baby sign* refereix ser una eina més per a estimular la comunicació primerenca en infants. Segons els resultats d'aquest estudi, aquest fet sembla molt atractiu pels participants, ja que aquests perceben que permet a l'adult poder comunicar-se amb l'infant i comprendre amb més facilitat les seves necessitats. Tenint en compte les diferents perspectives de famílies i docents i els articles científics, es considera que el mètode *baby sign* no és el mètode d'aprenentatge de la llengua oral, perquè, al final, és un mètode complementari. Sense *baby sign* s'aprèn; amb *baby sign*, també. Possiblement, podríem afirmar que l'aprenentatge, usant *baby sign*, podria ser més ràpid, però no s'assignaria a què el mètode és més eficaç, sinó a què es dona un altre tipus d'estimulació enfront de l'aprenentatge del llenguatge. Actualment, no s'han trobat estudis empírics que hagin identificat cap inconvenient significatiu associat a l'ús de *baby sign*, però sí que s'han destacat diversos beneficis. Per tant, es considera que la decisió d'utilitzar aquest mètode ha de recaure sobre la família o l'escola. Si ells consideren que és adequat per a la seva situació, poden optar per implementar-ho, i si no, poden decidir no fer-ho, ja que realment, com s'ha comentat abans, és un mètode més associat al desenvolupament de l'infant. Tanmateix, calen més estudis per determinar que el mètode *baby sign* podria ser una eina eficaç per atendre i donar suport a aquelles dificultats que hi hagi a l'aula referent al desenvolupament comunicatiu. Si un infant té dificultats amb el llenguatge, però ha fet el mètode *baby sign*, podria tenir un suport i un recurs per a expressar-se i comunicar-se a través dels signes.

L'objectiu d'aquest estudi era explorar les perspectives i motivacions de famílies i educadors/es en relació amb l'ús del mètode *baby sign* en el desenvolupament de la comunicació primerenca en infants. Tanmateix, l'estudi no està exempt de limitacions. En primer lloc, la investigació enfronta una limitació significativa en termes de la grandària de la mostra, ja que només es duran a terme set entrevistes. Aquesta restricció pot comprendre la generalització dels resultats, atès que una mostra petita podria no capturar tota la diversitat d'opinions i experiències relacionades amb el *baby sign*. En segon lloc, una limitació significativa de l'estudi és la dificultat per trobar participants que hagin utilitzat el mètode *baby sign* ($n=4$). Això pot atribuir-se a la baixa difusió del mètode, així com la falta de coneixements sobre la seva existència. Aquesta dificultat a trobar participants, ha resultat en el fet que la mostra no és representativa. La qual cosa, afecta la validesa i la generalització dels resultats. A més, la falta de participants pot limitar la diversitat de perspectives i motivacions recopilades en l'estudi. En conseqüència, els resultats obtinguts manquen de validesa per altres comunitats que no estiguin representats en la mostra. En tercer lloc, una limitació significativa de l'estudi és la metodologia de recollida de dades. Inicialment, de les set entrevistes, es va planificar realitzar cinc d'aquestes de manera presencial. No obstant això, a causa de circumstàncies imprevistes, dues d'aquestes van haver de dur-se a terme en línia. A pesar que les entrevistes en línia es van realitzar utilitzant plataformes de videoconferència, garantint la qualitat i la profunditat de

l'intercanvi d'informació, la modalitat virtual pot haver influït en la dinàmica de l'entrevista i en la riquesa de les dades obtingudes, en comparació amb les entrevistes presencials. Això podria haver afectat la interacció entre l'entrevistador i els participants i, per tant, la profunditat de les respostes i la qualitat de les dades recopilades.

A partir de l'anàlisi elaborada en aquest treball, s'identifiquen diverses àrees que mereixen una exploració més profunda en futures recerques. En primer lloc, seria rellevant investigar més detalladament les dificultats associades amb la implementació del mètode *baby sign*, ja que no s'han trobat estudis empírics que abordin aquest aspecte en profunditat. La literatura existent se centra en els beneficis, deixant un buit en la comprensió dels desafiaments i obstacles que poden sorgir. A més, se suggereix explorar l'impacte dels *baby sign* en nens/es amb dificultats específiques. Això permetria avaluar com aquest mètode pot contribuir a l'atenció a la diversitat i si pot ser una eina efectiva per a donar suport al desenvolupament comunicatiu en nens/es amb necessitats especials. Una altra línia de recerca interessant seria examinar com els *baby sign* afecten l'atenció a la diversitat en entorns educatius. Aquest enfocament podria proporcionar una visió més completa de les aplicacions pràctiques del mètode en les aules. Finalment, seria interessant investigar les diferències en l'efectivitat del mètode segons el nivell de participació de les famílies. Comprendre com el compromís i la implicació de les famílies influeixen en els resultats de l'ús de *baby sign* podria oferir perspectives per optimitzar la seva implementació tant en la llar com en entorns educatius. Aquestes línies de recerca no sols complementarien el coneixement existent sobre els *baby sign*, sinó que també proporcionarien una base més sòlida per a la seva implementació i acceptació generalitzada.

Tenint en compte els resultats obtinguts en aquest estudi, es poden elaborar una sèrie de recomanacions pràctiques per a la implementació del mètode *baby sign*. Si la cultura de la família és voler usar el mètode *baby sign*, l'educador o educadora ha d'apropar-se a aquesta cultura, és a dir, ha de respectar i donar suport a què la família desitgi utilitzar els *baby sign*. És essencial que els professionals de l'educació reconeixin i valorin les decisions de les famílies pel que fa a la comunicació primerenca dels seus fills, ja que això pot afavorir un ambient de respecte i col·laboració. Per facilitar aquest acostament cultural i promoure una comunicació efectiva, la família pot oferir a l'escola una guia amb els signes que més utilitzen. Aquesta guia serviria com una eina valuosa perquè el personal educatiu es familiaritzi amb els signes específics que el nen o nena utilitza. En entendre i reconèixer aquests signes, els educadors podran comunicar-se de manera més efectiva amb el nen/a, brindant un suport consistent tant a la llar com a l'entorn escolar. A més, aquest intercanvi d'informació no només beneficiarà el nen/a permetent-li expressar les seves necessitats i desitjos de manera clara i efectiva, sinó que també enfortirà la relació entre la família i l'escola. En treballar junts i compartir recursos, es crearà un entorn més inclusiu i cooperatiu que respecta i valora la diversitat de pràctiques comunicatives. Implementar aquestes recomanacions pràctiques pot contribuir significativament a una experiència educativa més rica i comprensiva, on

les necessitats individuals de cada nen/a són reconegudes i ateses de manera equitativa i respectuosa.

Refèrencies bibliogràfiques

- Algueró, M. (2014, abril 14). Baby-signos para Educadores Infantiles [Entrada blog]. Recuperat 3 abril 2024, de <https://atencionycuidadosdelbebe.com/baby-signos-para-educadores-infantiles/>
- Doherty-Sneddon, G. (2008). The great baby signing debate. *The Psychologist*, 21(4), 300–303.
- Fernández Núñez, L. (2006). Com analitzar dades qualitatives?. Recuperado de <https://www.ub.edu/idp/web/sites/default/files/fitxes/ficha7-cat.pdf>
- Goodwyn, S., Acredolo, L. & Brown, C. (2000). Impact of symbolic gesturing on early language development. *Journal of Nonverbal Behaviour*, 24, 81-103.
- Holmes, K. M., & Holmes, D. W. (1980). Signed and spoken language development in a hearing child of hearing parents. *Sign Language Studies*, 28, 239–254.
- Howlett, N., Kirk, E. i Pine, K. (2010). Does “Wanting the best” Create more Stress? The link between baby sign classes and Maternal Anxiety. *Infant and Child Development*, 20, 437-455.
- Iverson, J. M., i Goldin-Meadow, S. (2005). Gesture Paves the Way for Language Development. *Psychological Science*, 16(5), 367-371.
- Johnston, J., Durieux-Smith, A. & Bloom, K. (2005). Teaching gestural signs to infants to advance child development: A review of the evidence. *First Language*, 25, 235-251.
- Kirk, E., Howlett, N., Pine, K. J., i Fletcher, B. (2013). To Sign or Not to Sign? The Impact of Encouraging Infants to Gesture on Infant Language and Maternal Mind-Mindedness. *Child Development*, 84(2), 574–590.
- Mueller, V., Sepulveda, A., i Rodriguez, S. (2013). The effects of baby sign training on child development. *Early Child Development and Care*, 184(8), 1178–1191.
- Nelson, L., White, K., i Grewe, J. (2012). Evidence for Websites Claims about the Benefits of Teaching Sign Languages to Infants and Toddlers with Normal Hearing: Baby Signs Language Website Claims. *Infant and Child Development*, 21(5), 474-502.
- Ramstad, A. (2019). Baby Sign's Developmental Benefits. Recuperado de https://digitalcommons.csp.edu/teacher-education_masters/9
- Rodríguez-Gómez, D. (2017). *El projecte d'investigació [Mòdul 2]*. Intervenció educativa basada en evidències científiques. Oberta UOC Publishing. http://cv.uoc.edu/annotation/eed0bfbb3826d2df5494dfb07550fa38/620740/PID_00248077/PID_00248077.html
- Roigé, M., Beltran, O., i Estrada, F. (1999). *Tècniques d'investigació en antropologia Social*. Edicions de la Universitat de Barcelona.

Andrea Sans Alonso

Apèndix

Apèndix A: Transcripció entrevistes

Participant E

[Segons eliminats perquè el/la participant explica informació sociodemogràfica].

Andrea: Genial, pues en primer lugar, ¿cómo supo de la existencia de los *baby sign*?

Participant E: Eh, pues creo que fue a través de las redes sociales. A raíz de empezar a seguir una cuenta, me llamo la atención. La chica estaba formada en *baby sign* i, pues, me llamo mucho la atención, empecé a indagar un poco en el mundillo y, luego, de casualidad, una de las chicas que trabajaba con nosotros en la escuela, lo implantaba con sus niñas en casa. Entonces, al ver los resultados que tenía ella con sus hijas, fue, pues, cuando decidimos formarnos y empezar a implementarlo en la escuela.

Andrea: Vale, perfecto. ¿Qué les motivó a considerar el uso de *baby sign*, en este caso en su colegio?

Participant E: En principio, fue un poco todo por poder ayudar a los niños a bajar esos niveles de frustración, en esos momentos en los que se ponen a llorar y no sabemos que es lo que necesitan. Sobre todo los que todavía no son hablantes, los que son muy chiquitines. Nosotras hemos podido ver desde muy pequeños, por lo general, suelen decir que a partir de los doce - dieciocho meses devuelven el signo, pero aquí hemos tenido niños que como ocho - nueve meses te decían leche perfectamente o comer; no te hacían el signo como tal, pero de enseguida hacían así (hace un signo con la mano) y tú sabías perfectamente lo que te estaban diciendo era: quiero comer. Entonces, pues un poco, pues eso, por poder ayudarles a ellos y también ayudarnos a nosotras, porque al final para nosotras es superútil el que sepan decirnos desde tan temprana edad que es lo que quieren. Luego sí, que nosotras, a raíz del paso de los años, lo hemos trasladado al aprendizaje de las lenguas, centradas mucho en el inglés; relacionamos el signo en español con el signo en inglés y a ellos les es más fácil, como ya conocen los signos relacionar las palabras en ambos idiomas.

Andrea: Ostras, que interesante. Entonces, que aspectos del método *baby sign* les pareció más interesante y relevantes haciendo referencia al desarrollo del niño?

Participant E: A nosotras, vamos, sobre todo, es la facilidad que tiene ellos para comunicarse para con nosotras, para entender, sobre todo, las palabras y nosotras, realmente, cuando son muy chiquitines utilizamos los signos básicos, necesidades básicas. Luego conforme van creciendo y empiezan a hablar, allí es cuando les empezamos a meter otros conceptos: animales, colores y demás. Y lo hacemos todo de forma lúdica, lo hacemos todo a través de canciones, cuentos, sobre todo es la facilidad con la que absorben los signos y luego, la relación que puedes llegar a hacer con unos idiomas u otros.

Andrea: Vale, ¿ha percibido algún beneficio en usar los *baby sign*, en este caso, en vuestro colegio?

Participant E: Totalmente, o sea el nivel de frustración, sobre todo, con los más pequeñitos ha bajado muchísimo. El tener bebés de llorar, que no sabíamos que es lo que querían y tú vas probando: ¿tendrá hambre? ¿Tendrá sueño? ¿Será el pañal? ¿Le molestará algo? A pasar a que directamente nos puedan hacer el signo y tú puedas decir: vale, es que tienes hambre o es que quieres que te cambie el pañal. Incluso un pequeño que ha sabido hacer el signo de "pupa" i que nos haya podido decir: pupa en el pie y señalarse el pie como diciendo: es que tengo pupa aquí. Mirar el pie y decir: efectivamente, te está apretando el calcetín, es que te puede estar doliendo allí. Son pequeños detalles que de otro modo, sin usar los *baby sign*, no hubiésemos adivinado tan fácilmente.

Andrea: Bueno, claro, porque como no tienen lenguaje, al final, es una forma de poder, bueno, entenderlos.

Participant E: Sí, sí.

Andrea: Vale, ¿presentó alguna dificultad durante la implementación? En el caso de que la tuviera, alguna dificultad, ¿cómo la superó?

Participant E: Pues, al principio, nos costaba. Nos costaba recordar los signos y recordar la constancia. Sobre todo fue un poco a nivel de coger constancia y coger ritmo. Al final, con el ajetreo del día, por mucho que tengas integrados los signos y sepas lo que tienes que hacer, es verdad que hay momentos que se nos olvidaba por completo. Hasta que realmente lo hemos hecho como algo nuestro, algo propio, no costó un poco al principio. Teníamos que ir poniendo los “post-it” en los cambiadores, en las zonas de comida para acordarte del signo. Y ahí poco a poco, pues ya una vez lo interiorizas, ya es mucho más sencillo. Pero al principio costó un poquito eso.

Andrea: Vale, entonces, siguiendo un poquito con el tema, ¿cómo describirías, en general, tu experiencia usando los *baby sign*?

Participant E: Pues para nosotras es una experiencia muy gratificante. Es solamente el verlos, esto... Ya no solamente con los niños de la escuela, sino con otros niños de fuera que también ves que utilizan el *baby sign*. El verles las caritas cuando te hacen un signo... es que me paso hace poco, en un restaurante, un niño que estaba viendo un cuento y le estaba haciendo el signo del caracol a su madre. Y su madre me comentaba: es que en el cole hacen esas cosas de los signos, pero no le entiendo, tal. Y entonces digo: ay, el caracol, tal. I me miro con una cara, con unos ojos, como diciendo: me entiende, esa mujer me está entendiendo. Eh, pues, entonces es un poco esa satisfacción de decir: les estamos entendiendo, nos estamos entendiendo mutuamente, porque al final nosotros también estamos haciendo signos a ellos y ellos entienden perfectamente lo que le queremos decir. Es muy gratificante.

Andrea: Vale, gracias. Eh, ¿sintió que su nivel de estrés aumentaba mientras aprendía y ponía en práctica los *baby sign*? En el caso de que sí, ¿por qué sintió que sentía más estrés?

Participant E: A ver, más estrés como tal, quizás, no; pero es un poco lo que te comentaba antes. Al principio sí que tienes que estar muy pendiente de: acuérdate del signo o a veces se te escapa un signo en una situación, como era: ay, mecachis, como era el signo de tal. Entonces igual allí era como: bueno, voy a buscarlo, que no me acuerdo del signo. Había un poco de frustración, al principio, pero, bueno, al final, es como todo, un proceso de aprendizaje. Ensayo, error y práctica.

Andrea: Vale, entonces ¿ha notado diferencia en la expresión y la comunicación de sus alumnos, en comparación que no han usado los *baby sign*?

Participant E: Sí, sobre todo con los que llevan aquí desde el principio, que llegan aquí muy pequeñitos y trabajamos con ellos *baby sign* desde que son muy bebés. Y al final son tres años de *baby sign* con ellos. A peques, que de repente, llegan con dos años y no han utilizado el *baby sign* en ningún momento; notamos esa diferencia en cuanto a la adquisición del lenguaje. Que quizás no haya mucha relación como tal, pero sí que es verdad que el peque que no sabe decirnos la palabra que quiere expresarnos enseguida nos hace el signo, le decimos la palabra y: ah, sí, es eso; y te lo repite. El peque que no sabe el signo se queda paralizado como: eh, no sé cómo decírtelo. Entonces, a nivel de lenguaje se les nota. Entonces, sí que es verdad que como el *baby sign*, nosotras hablamos muchísimos con ellos, no solamente es hacer el signo, es constantemente estar comunicándonos con ellos y esa comunicación, pues, tanto a la hora de ellos hablar, también lo notamos muchísimo. Tienen un desarrollo del lenguaje bastante diferenciado.

Andrea: Vale, antes lo hemos comentado un poco por encima, me has hablado de la frustración, entonces uno de los beneficios de los *baby sign* es reducir la frustración o los enfados que puedan tener los niños. ¿Haciendo uso, usted, de los *baby sign*, lo ha notado realmente?

Participant E: Muchísimo, sobre todo con los más pequeños. Con quien lo notamos mucho es con los bebés. A partir de los ocho a los dieciocho meses aproximadamente, ahí es cuando más notamos los beneficios que puede llegar a tener y lo que reduce la frustración porque son edades en las que les cuesta mucho a hablar. Hasta que no empiezan a decir alguna palabra o palabras que dicen, pero nosotras no sabemos muy bien, lo que quiere decir. Además, aquí, además de tener muchos niños diferentes, cada niño, pues, tiene su propio lenguaje. Cada uno te dice la misma palabra de una forma diferente. Entonces, a veces, es un poco complicado entender a cada uno y con el signo enseguida se han reducido los niveles de frustración.

Andrea: Vale, quedan ya tres preguntas y acabamos con la entrevista. Entonces, la siguiente es: ¿cree que realmente los *baby sign* pueden ser útiles en entornos educativos?

Participant E: Totalmente, totalmente. Y ya te digo, no solamente, nosotras desde que lo estamos implementando, con el uso, también de los idiomas, es que estamos viendo que ya no solamente sirve para bajar el nivel de frustración, sino que nos está sirviendo para que puedan relacionar diferentes tipos de lengua. Este año, por circunstancias de la escuela, no ha sido posible, pero años anteriores no solamente trabajábamos con inglés, sino que también trabajábamos con francés. I eran capaces de reconocer las palabras en los tres signos, porque lo que reconocían era el signo. I reconocían el signo y al final decía: leche, lait o milk. I sabías que, daba igual, que no te entiendo lo que te estoy diciendo en un idioma que al hacer el signo decían: ah, vale, que me estás diciendo leche. I al final del curso ya hacían esa relación automáticamente del signo con las tres palabras.

Andrea: Vale, entonces, esta también me la has respondido un poquito antes, pero va más en relación con la familia, ¿vale? ¿Cuál crees que sería el principal desafío que presentaría implementar los *baby sign* en su práctica educativa? Pensando en que hay muchas familias que pueden no signar al niño en su casa y, en cambio, en el colegio sí que les signan.

Participant E: Al final, pues es un poco, como te digo son las familias las que se lo pierden porque, eh, un poco al final saben con quién pueden signar o quien les puede entender cuando hacen signos y si en casa no les hacen el signo o no mantienen la misma constancia que aquí, al final, pues bueno, al principio, ellos, sí que intentan hacer el signo, pero cuando ven que no me hacen caso o no me entienden cuando te hago el signo, pues dejan de hacerle el signo a esa persona. Eso es un poco lo que pasa en las familias, que no acompañan el signo desde la escuela. Nosotras desde la escuela siempre intentamos, pues, mandar videos y constantemente, pues: mira, llega la primavera, pues los signos que vamos a usar en primavera son tales; para que ellos siempre tengan la forma de hacerlo desde casa. Pero, bueno, al final es complicado porque hasta que lo interiorizas y los adquieres... pero también es una forma de facilitar a las familias que hacen el *baby sign*, pues me voy a ver el video que me han mandado de la escuela e igual te puedo llegar a entender. Al final es un poco una barrera, un impedimento más que para nosotras, para los propios peques. Son ellos los que, aquí, me entienden de esta forma, en casa me entienden de otra.

Andrea: Entonces, entiendo que, esta pregunta no está dentro de las que había planeado, pero ¿entiendo que dais algún tipo de información a las familias que escolarizan a sus hijos en vuestro colegio? ¿Entiendo que dais algún tipo de información para que ellos en casa también puedan seguir signando?

Participant E: Sí, sí, claro. Nosotras al principio sí que les damos una pequeña charla con un pequeño dossier donde les contamos un poco los beneficios de los *baby sign* y demás. I luego, a lo largo del curso, vamos enviándoles pequeños videos, con los signos que vamos utilizando. Al principio, les enviamos un video con los signos básicos, que son un poco las necesidades básicas que pueda llegar tener los peques: comer, dormir, el pañal, agua, leche, signos muy básicos. I luego, conforme va pasando el curso, les vamos enviando, paulatinamente, diferentes tipos de signos. También para no saturar a todas las familias con todos los signos de golpe a la vez porque es demasiado y al final lo dejarían un poco de lado. Eh, pero sí que en cada temporada les vamos enviando diferentes tipos de videos. I luego, pues, si hacemos alguna canción, les mandamos un video de la canción con el signo; si contamos un cuento, les enseñamos los signos del cuento para que lo puedan, también, hacer en casa con ellos. Al final intentamos que en casa lo hagan de una forma muy lúdica, que sea todo muy a través del juego para que los padres tampoco tengan esa carga de decir: ahora me tengo que aprender todos estos signos porque ahora en el cole les ha dado por ahí.

Andrea: Vale, bueno, es muy interesante porque al final si los padres no tienen con que aprender, claro, ellos no pueden seguir al cole con lo que hacen.

Participant E: Total, para nosotros la relación familia, escuela es importantísima. Y que al final ellos también tengan todo tipo de herramientas para poder, al final, hacer lo mismo que hacemos en el cole, que puedan seguir haciendo en casa. Que la intención es esa, que en cole sea como un segundo hogar, una extensión de lo que es la familia.

Andrea: Vale, entonces, ahora es la última pregunta que te realizaré, que va relacionada con el habla, el desarrollo del lenguaje, realmente, sí, eh, con su experiencia ha observado algún impacto en el desarrollo del lenguaje en niños que han estado expuestos al *baby sign*, en comparación de los que

no. En este caso, en esta pregunta, me refiero más a lenguaje hablado. Bueno, si ves que los niños que han usado *baby sign*, pueden llegar a hablar antes que los niños que no los han usado.

Participant E: A ver esto es una de las mayores dudas o el mayor miedo que pueden llegar a tener las familias. Muchos al principio cuando les comentamos que esto, pero no retrasa el lenguaje. Desde nuestra experiencia, al contrario, para nada, lo que hemos observado es que los peques una vez que se dan cuenta de que el signo no les vale para comunicarse con cualquier persona, es cuando ellos realmente empiezan a dejar el signo de lado y es como cuando adquieren un segundo idioma. Si en casa tenemos a mamá que me habla en inglés y a papá que me habla en español, ellos saben perfectamente que a mamá, me voy a dirigir en inglés y a papá me voy a dirigir en español. Entonces, el *baby sign* es lo mismo, va a llegar un momento en que ellos se dé cuenta de que, vale, pues los signos puedo hablarles a mis profes y quizás a mamá y a papá, pero luego a mis abuelos, mis tíos, quien sea, ya me tengo que dirigir de otra forma. Y allí es cuando empiezan a soltar el lenguaje oral. En ningún momento hemos visto que haya un retraso ni nada. Al contrario, hemos observado que el *baby sign* ha sido como una ayuda para el desarrollo del lenguaje oral.

Andrea: ¿Lo definirías como un potenciador, no? Al final, que potencia más el lenguaje que no, que no se desarrolle.

Participant E: Sí.

Andrea: Vale, pues en realidad la entrevista es hasta aquí. Muchas gracias.

Participant E: Nada, a ti. Espero que te haya servido.

Andrea: Sí, y tanto. Comentarte si una vez, que yo finalice el TFG, quieres tener el TFG para ver los resultados o para ver como ha ido con los demás participantes, que participan, pues que no tengo ningún problema, te lo puedo mandar y así puedes ver un poco los resultados del trabajo.

Participant E: Sí, me pareció muy interesante. Cuando me mandaste el correo, pensé, es interesante. Es un tema que es diferente a lo que suele...

Andrea: Y es poco conocido.

Participant E: Sí, porque realmente somos muy poquitas... De hecho, aquí en Alicante solo somos dos escuelas las que implementamos el *baby sign*. Sé que hay alguna escuela por Madrid, Algunas por Barcelona, pero así en general es muy poco el conocimiento que hay y luego los beneficios son brutales.

Andrea: Bueno, sí, muchísimas gracias y que vaya bien.

Participant E: Sí, nada, adiós.

Participant C

[Segons eliminats perquè el/la participant explica informació sociodemogràfica].

Participant C: Entesos.

Andrea: En primer lloc, és: ha sentit a parlar dels *baby sign*? A través d'on?

Participant C: Sí, he sentit parlar i, de fet, no gaire. I l'he sentit parlar per TikTok.

Andrea: Per Tiktok.

Participant C: Si, tal qual, em, em va sortir un vídeo, jo ja coneixia el tema de la llengua de signes i tal, però fa poc, al final l'algoritme, et genera coses i si busques coses d'infantil ja surten i, mira, per xarxes. Em va sortir i em va cridar l'atenció i... fa relativament poc, de fet, i després em vas contactar, o sigui que, mira, de casualitat; però abans d'això no tenia ni idea, o sigui que ha sigut aquest any, potser, sí, sí, a principis.

Andrea: Què et podria motivar a usar els *baby sign*?

Participant C: buf, bé, jo crec que l'atenció a la diversitat. Crec que no tothom comença a incorporar, bé, no tots els infants comencen a incorporar el llenguatge a l'hora, eh, cadascú té el seu ritme i a vegades acaben l'etapa 0 - 3 sense dir gairebé res, cap paraula, no? I això, de vegades, a les famílies és molts angoixa perquè el context és com, compares, de seguida tens com un testatge general d'altres infants i dius: ostres, aquell ja parla, aquell ja camina, aquell tal; i et genera aquesta pressió com a família de dir: ha de parlar. I... Quina era la pregunta?

Andrea: La pregunta era que et podria motivar a usar els *baby sign*?

Participant C: Doncs, el fet de poder ajudar i a incorporar i integrar la resta d'infants que no tenen llenguatge a les rutines i al dia a dia de l'escola.

Andrea: Sí. Ha sentit a parlar d'alguns beneficis dels *baby sign*? Si és així, quins aspectes li semblen més interessants? Si no quins beneficis creus que tenen?

Participant C: quines coses...

Andrea: La primera pregunta és si ha sentit a parlar d'alguns beneficis dels *baby sign*?

Participant C: Bé, poquets, són aquests que et comento. Que integres, que ajuda a la comunicació entre infants i adults. A posar paraules allò que desitgen i, al final, això jo crec que, no he sentit a parlar, però el que jo penso és que ajuda a la gestió de la frustració. Quan infant no té paraula i no sap comunicar-se i no pot arribar al seu objectiu, això que, o allò que li interessa, jolin, poder signar i poder, eh, fer entendre a l'adult el que necessito, guau, és com t'obre un món de possibilitats perquè l'infant no tingui aquesta com, no sé com dir-ho, petita decepció; perquè, al final són molt petits, però senten això i a vegades la frustració i es trenquen i es tornen agressius, fins i tot, perquè no hi ha paraula i la meua gestió emocional és fer-te un cop o llençar-me a terra o plorar o fer una rebequeria perquè no puc comunicar-me. Així que els beneficis o el més gran de tots és la interacció adult - infant, i, fins i tot, si hi hagués dos infants amb, potser, amb un nivell maduratiu més gran, comunicar-se entre ells, un que té paraula i un altre que no. No se penso, eh, no se tot això és opinió personal.

Andrea: Sí, però es tracta sobre això que donis una miqueta la teua perspectiva. Al final el que busca el treball és això, mirar les perspectives i veure com, que pensa la gent sobre els *baby sign*.

Participant C: D'acord, súper.

Andrea: Perfecte, doncs, si implementés el mètode, el *baby sign*, quina dificultat creu que presentaria?

Participant C: Bé, jo arran de conèixer tot el, bé, com tota la metodologia aquesta que podria incorporar a les escoles, eh, em plantejava, guau, amb el meu grup, aquest any, el context són tretze infants d'un a dos anys; estan fet l'any a finals, l'han fet a finals d'any. Són del setembre fins al desembre, o sigui són infants amb setze mesos o una coseta així, val? Al voltant de per què hi ha diferència. I penso, guau, tretze infants amb formes de comunicar-se diferents, amb nivells maduratius superdiferents, amb contextos familiars, idiomàtics, superdiferents, que prioritzem? Saps el que vull dir? És com, i aquests infants ja està, potser, en un nivell maduratiu que no em demanarà la llet, sinó que em demanarà un conte, no? La dificultat? Com adapto el llenguatge a la necessitat de cada cadascú i com creo una universalitat, no se com dir-ho. Que aquests signes serveixi per parlar...

Andrea: O sigui que no només el signe serveixi per a un, sinó per tots...

Participant C: Sí, i com trasllado això a la família perquè jo, per exemple, estic fent ús del *baby sign* a l'escola, però potser a casa no ho fan servir i aleshores això són missatges contradictoris o que no acaben de, com establir-se al cervell de l'infant perquè, bé...

Andrea: Ho faig a l'escola, però a la família no i...

Participant C: La família no ho interpreta com a tal. També això, poder trobar un context i temps perquè a l'escola no tenim gens de temps per parlar amb la família i no només de parlar de l'evolució i de tot el que es fa. Si no a l'entrevista dir: mira, podem crear un document amb els signes i veure quins podríem fer servir, quins serien més útils i com, prioritzar els tres o quatre com més importants. No se. I traslladar-ho com a nivell d'escola perquè, clar, com a la nostra feina vas voltant, també et mous molt molt com a mestra, els primers anys sobretot, potser a una escola ho fan servir, però vas en un altre i fan ús d'uns altres diferents i, doncs, al final, la resposta seria com a universalitat dels signes.

Andrea: Val, quins recursos creu que necessitaria per implementar el *baby sign*?

Participant C: Temps, molt de temps per poder fer la planificació d'en quins moments ho farem servir, quan, amb quina tipologia d'infant seria més beneficiós aplicar-ho, buf... Recurs personal, 100%, [segons eliminats per informació no rellevant per la temàtica d'estudi].

Andrea: Totalment.

Participant C: Temps, recursos humans i poder fer formació, també d'això perquè, penso, que al final sensibilitzar a la gent i crear consciència de la necessitat i dels beneficis que genera, és la part més important perquè si tu no creus en el que estan fent, no li posaràs interès, saps?

Andrea: Totalment. Estic d'acord amb tu. Creu que podria tenir un augment d'estrès si implementés el mètode *baby sign*?

Participant C: Jo, bé parlo de forma personal, imagino que és això, a mi no, a mi no, de moment, només porto deu anys cotitzats en això, però no, no, no em faria res. Mai m'ha importat més enllà el fet d'haver, de fer servir, per exemple pictogrames, molt primaris amb infants molt petits; que bé, ens ho van recomanar des d'inclusió i tal i, bé, amb fotografies i tal i seria un mètode més per atendre la diversitat i les necessitats específiques de cadascú. A mi no em faria res, però és cert que potser depèn del dia. Llavors, hi haurà dies que no podré fer el signe d'aigua i et donaré el got directament perquè estàs plorant, estàs fet caldo i serà més ràpid donar-te el got, que el clima de l'estança sigui més tranquil perquè això genera que tu també estiguis més tranquil i més endavant poder aplicar-ho. A priori no, un estrès seria molt, però potser, jo que, depèn del dia, del context i del grup.

Andrea: Val. Creu que els seus alumnes pel fet de no haver utilitzat els *baby sign* tenen una pitjor expressió i/o comunicació en comparació amb els infants que sí que els han utilitzat?

Participant C: Jo no he coincidit amb infants que hagin fet servir això, de moment, eh, bé, no conec. I si l'han fet servir i potser la família, no m'ho ha comunicat perquè, això també m'ho he trobat que de vegades fan servir estratègies a casa, però com no tenim temps...; una altra vegada, sense que plorem és pel mateix, però, no, de veritat, has de passar un dia en una escola per veure la realitat. I si ho fan servir a mi no m'ho han comunicat; aleshores jo no prenc decisions perquè com els primers passos sempre han de ser des de casa amb tot: bolquers, canvis d'alimentació, son, autonomia, tot; primer a casa i després a l'escola, però això no sempre és així, saps? Bé, de vegades és com: treu-li el bolquer i anem fent. No, carinyo, treu-li tu que ets la seva mare i després jo t'ajudaré i et donaré suport des de casa, eh, perquè amb això potser igual. Penso que arran de conèixer tot això, com et deia, que fa relativament poc que, des de principis d'any que vaig sentir com a tal a parlar, tema de la gesticulació de tot sí que és important i la corporalitat amb infants tan petits, d'expressió facial i tot, però signes com a tal no havia sentit; però penso que ajudaria. I ara que sí que puc traslladar això amb el grup que són tan petits, que són caminants petits, penso, guau, hi ha molts tenen una única paraula que és "baba" i és per tot. I tinc una nena molt petita i penso en ella, que va sempre darrere meu amb "baba" i "baba" pot ser el biberó, pot ser el xumet, pot ser que té son, pot ser que vol braços, potser és que està angoixada perquè ha vist una família pel passadís i s'ha recordat del papa i de la mama; o sigui "baba" és per tot i penso que en un perfil d'una nena, que en aquest cas no hi ha gaire bé paraula, penso que sí, que seria un benefici brutal; però coordinar la família és més complicat.

Andrea: Creus que el mètode *baby sign* podria ser útil en entorns educatius?

Participant C: Superútil, súper, i més enllà de 0 - 3, alumnat amb diagnòstic, per exemple un TEA o un retard del llenguatge o un trastorn específic de llenguatge. Poder fer-te entendre, és que són éssers socials, ens comuniquem, des de petits, des de la panxa, o sigui que al final hem de tenir una estratègia, un pla B. Hi ha persones, eh, que no tenen, persones mudes, persones cegues, persones sordes i, tenen un mètode per poder comunicar el que necessiten. O sigui que aquest seria un més i seria ideal, penso que sí. De moment el romantitzo, potser després aplicar-ho i generar un mètode real, estudiat, bé, trobaràs pros i contres, però a priori només trobo coses positives.

Andrea: Perfecte, quins creus que serien els principals desafiaments que presentaria en implementar els *baby sign* en la seva pràctica educativa?

Participant C: A la meva pràctica, en el cas de 0 a 3, primer de tot, quan comencen l'escola al setembre, és el procés d'adaptació, penso que prou feina tenen els infants per entendre el context i el canvi de rutina, l'espai, moltes persones adultes que no coneixen la cara, les pors, canvis de rutina a nivell dels adults que venen a buscar-los a l'escola. Com el "hàndicap" real és que l'infant ha de trobar-se segur a l'escola, necessita estar tranquil i necessita sentir que l'estem cuidant i que pot confiar en nosaltres. Un cop hem superat aquesta etapa, que de vegades hi ha retrocessos, no és un

moment que dius: guau, està perfecte, ja està s'ha acostumat a venir a l'escola perquè no n'hi ha un altre, apliquem, de vegades hi ha retrocessos i el "hàndicap" real és aquest que potser l'infant està tot el primer curs escolaritzat que necessita més una part emocional, de rutines, de límits, d'acompanyament de la família, de vegades necessitats bàsiques, infants que venen amb malalties, sense bolquers des de casa i has de pensar, guau, les persones que s'estan fent càrrec d'aquesta persona. Com que el *baby sign* va una mica més enllà de dir: d'una família implicada i la família que té recursos i pot pensar més enllà, saps? O sigui de vegades com no hi ha bolquers, el bàsic no existeix, llavors pensar en el llenguatge amb la comunicació és inviable.

Andrea: Perfecte, i ara ja és l'última pregunta, que seria, bé me l'has respost una mica abans, però segons les seves experiències ha observat algun impacte en el desenvolupament del llenguatge dels infants que han estat exposats al mètode *baby sign* dels que no? I aquí faig més referència a la parla, en si. Si has notat que pel fet d'usar *baby sign* o no, l'infant pot arribar a parlar abans o realment no influeix en què un infant pugui parlar abans, utilitzant signes.

Participant C: És que en el meu cas no se de ciència certa si han fet servir aquest mètode. Fins a on jo se, no l'han fet servir. Per tant, no et puc dir. No se que contestar-te aquí perquè he vist de tot. He vist infants que són més corporals, és que l'únic que et puc comprar és que amb gestos o amb mirades la família és com que està més disponible, el nivell de comunicació no? Que hi ha d'altres que: Vinga anem. Dret, sense mirada, sense ajupir-se, res. Potser sí que et podria dir que n'hi ha una, pot haver-hi una variable allà, però és que no he conegut infants que ho facin servir.

Andrea: Cap problema. Val, doncs, l'entrevista ja l'hem acabat aquí. Voldria comentar-te que si quan acabi el treball vols tenir el treball Per veure els resultats, les comparatives entre famílies i educadors que sí que han utilitzat i altres que no, me'ls pots demanar i te'l puc donar. Així que bé, moltes gràcies per accedir.

Participant C: Un plaer.

Participant G

[Segons eliminats perquè el/la participant explica informació sociodemogràfica].

Andrea: Perfecto. Entonces, ahora vamos a pasar a las preguntas más centradas en los *baby sign*. Entonces, la primera es: ¿ha sentido hablar de los *baby sign*? Si es así, ¿a través de donde?

Participant G: eh, a través de amigas que han tenido bebés.

Andrea: vale, perfecto. ¿Qué te podría motivar a usar los *baby sign*?

Participant G: Eh, intentar entender mejor las necesidades del bebe. Sí, exacto.

Andrea: vale, perfecto. Entonces, ¿has escuchado hablar de algunos beneficios de los *baby sign*?

Participant G: Los beneficios que yo he escuchado son estos. Ehm, el estar más segura de lo que necesitan en cada momento, es decir, si está llorando, si es porque tiene hambre o porque se ha hecho caca o porque tiene sueño; que te lo pueda transmitir mejor.

Andrea: Vale, entonces, esto sería lo que le parece más interesante, ¿no?

Participant G: Sí.

Andrea: el poder comunicarse con el bebé antes de que... pueda hablar

Participant G: Pueda hablar.

Andrea: Perfecto. ¿Qué dificultad cree que presentaría si implementara el método *baby sign*, usted, en su casa?

Participant G: Bueno, la dificultad de aprenderlo yo y la dificultad de ser constante para que lo aprenda el bebé. O sea, yo creo que la dificultad es en que lo aprenda el bebé.

Andrea: Vale.

Participant G: En como enseñárselo para que el bebé interprete que ese signo significa que, que tiene hambre y que le van a dar leche. Esa es la mayor dificultad.

Andrea: Vale, ¿Qué recursos cree que necesitaría para implementar el método?

Participant G: Algún curso, eh, algún curso que me enseñe como hacerlo.

Andrea: Vale, perfecto. ¿Si usted implementara el método *baby sign* con sus hijos, cree que podría tener algún aumento de estrés, en el caso de que lo implementara?

Participant G: No, no creo.

Andrea: Vale, vale. Ahora aquí viene, es una pregunta que hace relación a la comunicación y a la expresión hablada. ¿Cree que su hija, por el hecho de no haber usado los *baby sign*, tiene una peor expresión o comunicación en comparación con los niños o niñas que sí han usado el *baby sign*?

Participant G: No, al contrario. Creo que como no ha usado el *baby sign*, se ha tenido que esforzar más para que la puedan entender y saber que es lo que quiere en cada momento.

Andrea: Vale, o sea, que cree, el hecho de que no haya usado los *baby sign* ha favorecido a que ella adquiriera un vocabulario mucho más rápido...

Participant G: Sí.

Andrea:... Que no, que los niños ha usado un signo y...

Participant G: Exacto.

Andrea:... No usa el vocabulario para hablar.

Participant G: Exactamente.

Andrea: Perfecto. Vale, bueno, superrápido, quedan solo dos preguntas; entonces, mm, vale, uno de los beneficios que dice tener el *baby sign* es que reduce la frustración de los niños, vale? Entonces, ¿usted no ha usado los *baby sign*, cree que su hija ha tenido más frustración por no poder expresarse, que, en cambio, que los niños que sí?

Participant G: Puede ser, puede ser, eh, lo que pasa es que esta frustración, claro, habrá sido en unos meses en los que a lo mejor, pues, si ella lloraba, yo tenía que tardar mi tiempo en ver porque estaba llorando, en comprobar que es lo que le pasaba, que es lo que necesita. Y en ese tiempo, el tiempo en el que tardaba en darme cuenta de qué es lo que necesita, eso le genera frustración. Eso seguro. Que a lo mejor si hubiera usado el *baby sign*, esa frustración hubiera sido menor? Puede ser.

Andrea: Vale, perfecto. Entonces, ¿cree que el método *baby sign* podría ser útil en entornos educativos?

Participant G: Sí, Sí, puede ser útil (su entonación es en forma de pregunta). Lo que pasa que yo creo que es útil durante un periodo muy corto de tiempo.

Andrea: Sí, sí, siempre hablamos de niños de cero a dos años.

Participant G: Exacto.

Andrea: porque a partir de los dos años normalmente ya no se usa porque es cuando los niños empiezan a hablar.

Participant G: Exacto. Yo en su momento lo miré, me planteé si hacerlo, pero me echaba un poco para atrás el tema, luego, del desarrollo del lenguaje.

Andrea: Vale, que pensabas que a lo mejor iba a tardar más...

Participant G: Sí, que se iba a retrasar más porque si ya sabe comunicarse con signos para que esforzarse? Porque es que cuando empiezan con el lenguaje tú ves que es un esfuerzo para ellos y es difícil, eh, pero es una necesidad. Entonces, eso fue lo que me echo un poco para atrás y por eso no lo acabé haciendo. Pero sí que es verdad que, por lo menos un año, puede ser muy útil.

Andrea: Claro, y ¿cuáles crees que serían los principales desafíos que presentaría un educador al implementar este método, en el caso de que se usara en el aula?

Participant G: ¿Un educador, por ejemplo, te refieres de una escuela bressol?

Andrea: Exacto, sí.

Participant G: eh, claro yo ahí lo que veo incluso más complicado aplicarlo. Una vez el niño lo tiene aprendido creo que sería muy cómodo para ellos y allí sí que puede ahorrar al niño muchos momentos de frustración porque tenemos un educador por cada cuatro o cinco bebés; entonces, ahí ya es diferente y puede estar mucho más tiempo el niño llorando o necesitando algo porque está atendiendo a los otros tres. Eh, y mediante los signos allí la frustración se puede manejar muchísimo mejor y ser menor. Pero yo creo que ahí la dificultad es que lo enseñe el educador. O sea, yo creo que si eso se quisiera implementar en un aula, eh, se tendría que hacer un trabajo en casa, también,

importante porque si no el bebe, no creo que lo aprenda solo con la implementación en el aula; solo con las horas que esté allí.

Andrea: Vale, o sea, crees que es necesario que...

Participant G: que los padres participen en casa educando el bebe en los signos porque si no lo veo muy complicado. Precisamente por eso porque no es un educador por niño, es un educador por cuatro o cinco, el ratio, entonces, eh, implementarlo él solo sin que tenga apoyo en casa, eso lo veo supercomplicado. ¿Teniendo el apoyo en casa? Sí.

Andrea: Perfecto, pues ahora y es la última. Bueno, no, es la que te he preguntado, perdón. Pues ya estaríamos.

Participant G: Ah, pensé que era más largo.

Andrea: Entonces, bueno, gracias por participar. Si quieres, una vez acabe el TFG, saber los resultados y ver como van, no tengo ningún problema, te lo puedo enseñar y puedes ver un poco los resultados y las diferentes perspectivas...

Participant G: Sí, es muy interesante porque como es algo nuevo...

Andrea: Sí, es algo nuevo y los estudios son muy contradictorios. Ahí estudios que dicen que sí y hay estudios que dicen que no, pero ninguno...

Participant G: como todo lo de la maternidad y la educación.

Andrea: Sí, pero ninguno lo rechaza al 100%, pero es como que están ahí en un "impas" de decir: no sé si es bueno, no sé si es malo, pero... Bueno, pues eso, que si alguna vez, si más adelante quieres verlo, estaré encantada de dártelo.

Participant G: Sí, genial. Bueno, la [informació eliminada per dades personals] lo intento hacer con [informació eliminada per dades personals].

Andrea: Sí, de hecho tengo una entrevista con ella la semana que viene para ver que me cuente un poco su experiencia.

Participant G: Sí, exacto. Ella lo intentó, no sé si lo consiguió...

[segons eliminats per informació irrellevant]

Participant F

[Segons eliminats perquè el/la participant explica informació sociodemogràfica].

Andrea: Perfecte, doncs ara comencem amb les preguntes de la temàtica dels *baby sign*. En primer lloc, com vas saber de l'existència dels *baby sign*?

Participant F: Jo em vaig quedar embarassada i vaig començar a buscar informació sobre tot el món de la maternitat i la criança i vaig topar-me, igual que et topes amb alimentació complementària, com cadiretes de cotxets, com tot; vaig topar-me amb el *baby sign* i em va semblar molt interessant.

Andrea: Perfecte, però a través de quina plataforma o a través de...

Participant F: Instagram.

[segons eliminats per informació irrellevant]

Andrea: Què et va motivar, un cop vas trobar aquesta informació, que et va motivar a considerar l'ús del *baby sign* amb el seu, bé, en aquest cas amb la seva filla?

Participant F: Vaig començar doncs perquè vaig llegir els beneficis i això em va motivar un poquet el... també va ser en pandèmia, la meva xiqueta va néixer el 31 de desembre del 2019 i el març del 2020, doncs, ens tancaren. Doncs, res, començarem ben aviat, ben aviat; estàvem a casa i teníem molt de temps i vaig fer un curs amb *Baby Sign Spain*, amb [informació eliminada per dades personals], possiblement els coneixeràs segur, els hauràs vist per allà.

Andrea: Bé de fet a tu et vaig descobrir per la seva pàgina web perquè posaven que t'havies format amb ells; llavors vaig estar mirant, i vaig veure el teu nom i dir doncs contacto; bé vaig contactar amb totes les escoles i amb tothom que hi havia allà i els que em van contactar, doncs vaig acabar fent l'entrevista.

Participant F: Doncs, vaig ser de les primeres amb les quals ells van començar i ara estic un altre cop embarassada i tornaré a fer, demanaré el que està enfocat a mestres perquè vaig fer el de famílies.

Andrea: Que guai, bé, felicitats pel teu pròxim fill. Que guai. Doncs, llavors, d'aquests aspectes que parles, dels beneficis que vas veure que et van semblar més interessants; quins van ser els aspectes dels *baby sign* que et van semblar més interessants i rellevants fent referència al desenvolupament de l'infant?

Participant F: al final, és un sistema d'estimulació cognitiu, també, estimulació del llenguatge, però també cognitiu. Realment l'estimulació que té tot el que és de... i d'això, l'estimulació que té cap a l'infant i la possibilitat de poder comunicar-se de manera primerenca en el teu fill, en aquest cas la meva filla. Llegir que abans de l'any es podia començar a fer signes i a poder representar la seva realitat i fer-m'ho saber, el que ella pensava, doncs, evidentment, és el punt més fort.

Andrea: Perfecte, o sigui el que et va semblar més interessant era el fet que l'infant es pogués comunicar amb l'adult des d'una edat molt més primerenca del que normalment comença a parlar.

Participant F: Exacte, perquè és un sistema d'estimulació.

Andrea: Perfecte. Has percebut algun dels beneficis dels *baby sign* amb el seu, amb la teva filla?

Participant F: Sí, a veure la meva xiqueta va començar a parlar a l'any. A l'any se li entenia perfectament. Va començar molt aviat a parlar i això és degut... ella amb vuit mesos signava quasi tot perquè començarem aviat i en vuit mesos ella va començar a signar i a l'any sí que entenia. A veure jo l'entenia per què era la meva filla, no era una comunicació fluida, però ella a l'any i mig/dos anys parlava perfectament.

Andrea: perfecte, que interessant la veritat, em, va presentar alguna dificultat durant la seva implementació del mètode *baby sign* amb la seva filla? En el cas que la presentés com la va superar?

Participant F: No, la dificultat, a veure, no és dificultat és que l'entorn doncs no està format, no sap. Llavors, no tens ajuda, entre cometes. Perquè a casa signava jo a soles, però bé no és cap dificultat és que això; si s'haguera motivat, segurament, s'haguera potenciat més. Ella quan va començar a parlar va deixar de signar; o sigui que tampoc vam signar molt perquè clar, no li feia falta. Ella parlava.

Andrea: Val, llavors, com descriuries la teva experiència en general usant els *baby sign*?

Participant F: a veure a mi m'ha vingut, a veure jo l'he fet tant amb la meva filla, eh, estic molt contenta amb la meva filla des d'articular una paraula completa, m'he feia signes i és una motivació en casa molt bèstia i després jo l'he usat en estimulació del llenguatge fins de les aules i per a combinar l'idioma amb l'anglès. Jo el vaig començar a utilitzar a l'aula perquè soc mestra, però també soc mestre d'anglès en Infantil.

Andrea: O sigui utilitzava els llenguatges de *baby sign* per també introduir l'anglès?

Participant F: Per traduir no, a la vegada.

Andrea: Sí, o sigui per introduir l'anglès, no?

Participant F: Sí, sí, per introduït l'anglès.

Andrea: I no vas tenir cap dificultat perquè per exemple hi ha alguns signes que no són iguals. El llenguatge canvia si és català, castellà o anglès...

Participant F: No, jo faig servir el...

Andrea: El que has après.

Participant F: ... el que he utilitzat. Si roig és així, roig és així i ja està. No canvio i si algun signe no me'l sé, me l'invento. A veure la meva forma de ser mestra i estar tants anys orientada a la música, que hem fet moltes d'audicions amb els xiquets, doncs jo sempre quan cantem, sempre faig els signes, sempre feia signes perquè els xiquets poguessin seguir la cançoneta o les cançons que interpretaven i a mi el *baby sign* m'ha servit també molt per a fer sempre el mateix signe de cada paraula, eh, per tindre més fluïdesa per a fer-los, i això.

Andrea: Val, perfecte. La següent pregunta és si va sentir que el seu nivell d'estrès augmentava mentre aprenia i posava en pràctica els *baby sign*?

Participant F: augmentava?

Andrea: Sí, si va sentir que quan estava fent servir els *baby sign* o estava començant a implementar aquest mètode, tenia més estrès que de normal.

Participant F: No.

Andrea: No, perfecte. Ha notat diferència en la comunicació i expressió de la teva filla i en aquest cas, com que també ho has implementat a l'aula, dels teus alumnes, en comparació amb infants que no han usat els *baby sign*?

Participant F: Jo de la meva filla sí, molt. També, a veure jo a la meva filla, no només ha sigut el *baby sign*; ha sigut perquè jo estat un any a casa per motius de la pandèmia i perquè m'ho he pogut arreglar i l'estimulació ha sigut constant. No perquè jo hagués estat estimulant-la de més, sinó perquè al final estava jo a casa. Llavors, sí, la meva filla ha parlat molt ràpid i un dels elements que ho ha permès ha sigut el *baby sign*, ho tinc claríssim. En els xiquets i xiquetes, com més menuts, més capten el tema dels signes, és el que jo he vist. En els xiquets de dos - tres, capten els signes i ells volen fer el signe encara que no els vingui la paraula; els més grans en haver tingut també una formació prèvia en l'anglès, també, suposo, que ja tenen aquí el llenguatge; llavors, com que els signes els deixen de banda; ells no, no n'hi ha tant de pes allí. En els més petits, sí perquè pot ser que sigui perquè no hi ha una formació prèvia amb el llenguatge.

Andrea: Val. Llavors, o sigui ho resumiries com que amb la teva filla sí que has notat que la seva comunicació i el seu llenguatge ha tingut bastant diferència amb comparació amb infants que no han utilitzat els *baby sign* perquè, bàsicament, doncs, a part d'utilitzar els *baby sign* hi ha hagut una estimulació des de casa molt bona per les circumstàncies d'aquell moment. I potser diries que amb els teus alumnes no han notat aquesta diferència tan gran perquè no hi ha hagut un treball al darrere.

Participant F: potser perquè no ha sigut tan constant, perquè igual jo, i no ha sigut des del principi; perquè jo soc interina i jo no estic des que comencen l'escolarització i faig una continuació. Igual estic en sort un any. Llavors...

Andrea: clar, no pots tenir una continuïtat.

Participant F: Clar, quan ja tenen el llenguatge adquirit encara que la llengua, en aquest cas l'anglès, no sigui una de les seves llengües maternes, pensa que costa més entrar perquè clar ja tenen unes formacions cognitives o unes estructures cognitives per a utilitzar l'orella i no els signes, saps? Pot ser que sigui un element per a reforçar, però no per aprendre, m'explico?

Andrea: Sí, perfecte. Llavors, un dels beneficis que diu afirma tenir els *baby sign* és que redueix la frustració, les rebequeries que puguin tenir els infants. Vostè ha utilitzat els *baby sign*, ho ha notat? Realment ha notat que hi hagi una reducció de la frustració?

Participant F: Jo penso que sí. En el meu cas, penso que sí, a veure tot és... la criança i l'educació són molts elements, no només és el *baby sign*, però jo crec que els *baby sign* ajuda molt a què el bebè se senti part. És que es pot comunicar, pot fer alguna cosa que no sigui plorar per dir: eh, que em passa això o mira, mira, em passa això; o mira allò, mira he vist una floreta o he vist un arbre. Llavors, penso que sí. La meva xiqueta no ha tingut pràcticament etapa de frustració com a tal, ni als dos anys, ni als quatre i jo crec que és perquè ella va començar a fer-se entendre molt aviat. Igual no fer-se entendre, però també a comunicar-se; és que al final som éssers socials que necessitem sentir-nos part d'alguna cosa i que ens escolten, que ens mirem i més els xiquets i xiquetes tan petitets.

Andrea: Val, perfecte. Llavors creus que el *baby sign* podria ser útil en entorns educatius?

Participant F: Sí, rotundament. I com més xicotets siguin els xiquets, doncs millor. Més funcional. I si hi ha una continuïtat, hi ha xiquets que presenten una dificultat que podria ser un Element de suport per les seves dificultats. Per a poder continuar el treball, per exemple, en un cas de necessitats de TEA, que falla la comunicació; doncs si s'ha fet un *baby sign* des que és xicotet, segurament tindrà recursos per a poder donar-li suport al llenguatge o per a tant per a expressar o per a comprendre.

Andrea: Val, llavors, vostè també ha implementat el mètode *baby sign* a l'escola, no?

Participant F: Bé, sí.

Andrea: Bé, en el que hagi pogut.

Participant F: Bé, és clar, en el que hagi pogut jo, clar.

Andrea: Quins han sigut els principals desafiaments que ha presentat, implementant el mètode *baby sign* a l'escola, a la seva pràctica educativa?

Participant F: El primer és si el xiquet o la xiqueta no sap, ha d'aprendre els signes i això comporta un temps. Que ells compreguin que jo sempre que dic taronja, faig això. És molt progressiu. Quina és la dificultat? Que jo no tinc continuïtat; però és un cas meu. Igual quan tingui continuïtat puc agafar un grup des dels dos o dels tres i podeu continuar-ho, inclús formar en bàsic a les meves companyes i dins de l'escola, a veure, jo penso que en les escoletes és molt més factible perquè les xiques són més menuts i hi ha una línia que es pot seguir. A l'escola pública hi ha un hàndicap i és que cada "maestrillo, tiene su librito". Hi ha gent que s'interessa, hi ha gent que intenta aprendre i hi ha gent, doncs que no, que no li ve de gust res. Llavors, doncs això.

Andrea: Bé, si tens raó. Al final cada mestre fa una mica el que vol dins de la seva aula i si tu no t'has format en *baby sign*; doncs, no ho faràs i si ho has fet, ho faràs, però si rotes i has d'anar a un altre escola no tens com una continuïtat amb aquell infant pugui aprendre realment com comunicar-te amb aquest mètode.

Participant F: Pugui aprofitar-se dels beneficis del que és el fet de signar.

Andrea: Totalment. Llavors, bé, ara ja és l'última pregunta que et faré per acabar aquesta entrevista. Llavors, aquesta pregunta va amb relació amb el desenvolupament del llenguatge i és, la pregunta és, segons les seves experiències ha observat algun impacte en el desenvolupament del llenguatge dels infants que han estat exposats al mètode *baby sign* en comparació els que no? És a dir, si ha vist que els infants que han utilitzat els *baby sign* han començat a parlar molt més ràpid dels que, potser, no l'han utilitzat.

Participant F: Molt més ràpid i molt més ric. En el meu cas, la meua filla, eh, té vocabulari molt complicat, no complicat, sinó inusual per la seva edat. Nosaltres és que llegim, molt, llegim molt, molt, molt; i ens encanta, igual fem deu o dotze llibres cada dia a la vesprada i els caps de setmana. Un joc és llegir i jo he utilitzat els *baby sign* llegint molt. Llavors, això també fa, però és que això, el *baby sign* a mi m'ha donat l'opció de què la xiqueta tingui una estimulació enfront del llenguatge que altres xiquets o xiquetes no tenen. Penso que això és la clau, no que el *baby sign* faci que s'apregui més sinó que el *baby sign* és un element d'estimulació cognitiva per aprendre el llenguatge i facilitar l'adquisició i la retenció del llenguatge complex, de llenguatge adult.

Andrea: O sigui el *baby sign* el definiries com l'ajuda, una ajuda que pot rebre l'infant perquè aquest pugui adquirir un vocabulari més ric i que pugui aprendre a parlar abans, però no com que...

Participant F: no és el mètode d'aprenentatge perquè al final és un mètode, eh, complementari, podríem dir. Tu no deixes de parlar i el xiquet que no fa *baby sign* aprèn igual el llenguatge, val, m'explico? Sense *baby sign*, s'aprèn, sí; amb *baby sign* s'aprèn més, evidentment perquè hi ha més estimulació enfront d'un element d'aprenentatge que és la part del llenguatge.

Andrea: Val, perfecte. Doncs, la veritat ha sigut molt interessant, gràcies, per, bé, accedir a fer aquesta petita entrevista. Llavors, voldria comentar-te que si quan acabi el TFG vols veure els resultats de com han anat les altres entrevistes i veure una miqueta la comparació del que diuen les altres educadores o altres familiars, en comparació dels que sí i dels que no. Doncs que no tinc cap problema, estic disposada al fet que totes les participants, que heu participat, pugueu veure els resultats. I dit això, doncs, moltes gràcies i gràcies Per accedir a fer l'entrevista.

Participant F: De res, ha sigut un plaer i si m'encantaria veure'l.

Andrea: Perfecte.

Participant B

[Segons eliminats perquè el/la participant explica informació sociodemogràfica].

Andrea: Perfecte. Doncs, en primer lloc, ara comencem amb les preguntes dels *baby sign* i la primera és, com vas saber de l'existència dels *baby sign*?

Participant B: Jo vaig saber de l'existència dels *baby sign* a través d'Instagram, d'una noia que es dedicava a una altra cosa sobre nutrició, però que tenia nens petits i que els hi havia fet. Llavors, ho ensenyava i em va semblar supercurios; i vaig pensar: si algun dia tinc fills, ho vull provar.

Andrea: Perfecte, llavors un cop, vas saber de l'existència que et va motivar a considerar l'ús del *baby sign*, en aquest cas, amb la teua filla?

Participant B: Bé, vaig estar informant-me i vaig veure que realment, perquè gent el primer que et diu és: ai no parlarà perquè si ho pot fer amb signes, no... I em vaig estar informant i vaig veure, que tot això, no tenia res a veure, vull dir, que parlaven igual, però que evitaves rebequeries, frustracions, drames i va ser quan vaig començar a formar-me per fer-li a ella.

Andrea: Perfecte. I quins aspectes d'aquest mètode et van semblar més interessants o rellevants, fent referència al desenvolupament de l'infant?

Participant B: Jo crec que el que em sembla més important és que estigui implicat la família, no? Perquè és amb el que nosaltres vam anar més coixos. Jo sí que estava molt convençuda, però si no t'ajuda amb la resta de gent, a vegades, un de sol no pot.

Andrea: Perfecte, llavors l'aspecte que et va semblar més interessant és que és un mètode que necessita la implicació de tothom perquè pugui funcionar.

Participant B: Sí, almenys amb la gent propera; doncs la mare/pare i, potser, els avis si són cuidadors.

Andrea: Perfecte. Llavors, durant aquest temps que has estat utilitzant els *baby sign*, has percebut algun benefici, en aquest cas, amb la teva filla?

Participant B: Sí, sí que és veritat que a la [segons eliminats per dades personals] li va costar molt fer-los, molt. De fet, en més d'un moment vaig claudicar perquè només li feia jo, però sí que quan els va pillar, sobretot els d'alimentació, em va facilitar molt la vida. És que ella m'ho deia, això no, això sí, d'això en vull més, vull maduixes, vull préssec... Bé, ella em deia: vull plàtan i això m'ho deia amb un any, que ella no parlava, va tardar molt a parlar, ella també. I la veritat, que a l'hora del menjar, no va haver-hi ningun drama.

Andrea: Que guai. Llavors, durant la seva implementació va presentar alguna dificultat? I en el cas que la presentés com la va superar?

Participant B: No, dificultat com a tal no, jo crec que el repte que vam tenir va ser que ella anava a l'escoleta i a mi em veia a la tarda una estona. Llavors, era l'únic molt en què el jo, bé el que ella feia el *baby sign*. Llavors, clar, si a l'escoleta no ho veia i alguna tarda la cuidadora, que l'àvia, no li feia, doncs la dificultat va ser que era poca estona que veia els *baby sign*. Jo crec que si hagués vist més per l'escoleta o pels avis o el que fos, ho hauria vist molt més perquè quan va agafar el ritme, en feia moltíssims, en feia molts.

Andrea: En general, com descriuries la teva experiència usant els *baby sign*?

Participant B: Jo molt positiva, vull dir, sí que és veritat que implica un estudi, els has d'estudiar, has de practicar...

Andrea: Una formació, no?

Participant B: Has de... jo vaig fer un curs, i alguns els has de refrescar perquè no els utilitzes tots. Doncs, al final, això, jo vaig fer molt amb ella els menjars i els animals. Però potser els colors no els feia o la família no la fèiem, coses així més... Sobretot animals i menjar. La veritat que amb l'Arnau haurem de tornar a posar-ho en pràctica, sí.

Andrea: I durant la implementació que feia els *baby sign* va sentir que el seu nivell d'estrès, augmentava?

Participant B: No, no. Ella reia o et mirava, però no, no.

Andrea: Perfecte, llavors has notat diferència en l'expressió i la comunicació de la teva filla en comparació amb infants que no han usat els *baby sign*?

Participant B: Clar, el cas de la [segons eliminats per dades personals] no ho sé perquè ella va trigar tant a parlar, també què no sé... vull dir els altres nens parlaven i ella encara no, però sí que és veritat que quan ella no parlava i feia els *baby sign* i estava amb nens que tampoc parlaven, eh, sí que veia que la [segons eliminats per dades personals] es comunicava i els altres no ho sabien fer.

Andrea: D'acord, o sigui no has vist com a tal una diferència pel que fa a l'expressió i la comunicació, però sí que has notat que quan tots els infants, en l'època que encara no parlen, que potser tenen un any i poc, veies que ella sí que es comunicava i els altres no sabien com fer-se entendre.

Participant B: Clar, sí, ella sí que em sabia dir que no volia la mandarina, que volia un plàtan o, sí que potser un altre nen assenyala, però ella venia directament i et deia: no, no? Feia el gest del plàtan, de la maduixa o el que li vingués de gust en aquell moment.

Andrea: Li va costar molt aprendre'ls?

Participant B: Sí, jo crec que va ser per això perquè era jo sola, una estona a les tardes quan podíem. Però quan els va pillar... sí que és veritat que de vegades, et sorprenia, perquè un dia li n'havies fet un, per dir-li llum i de cop ella et deia llum. En canvi, el "més" que li deies contínuament, no te'l feia, no? Però la llum sí, perquè, bé, cada nen li obsessiona unes coses.

Andrea: Llavors, has començat al principi que unes de les motivacions que vas trobar era que reduïa les frustracions. Llavors un dels beneficis que afirma tenir els *baby sign* és reduir la frustració o les rebequeries. Llavors, fent servir-los ho has notat amb ella, que realment s'han reduït les frustracions?

Participant B: Sí, vull dir, ella rebequeries d'aquelles tontes no n'ha tingut quasi mai. Sí que ara que té els dos anys i pocs amb alguna cosa, sí. Però en aquell moment que ella et podia dir el que volia, no. De fet, quan no t'ho sabia dir perquè no sabia el signe sí que potser s'enfadava una mica; però a la que ho sabia dir ella ho tenia molt clar: jo vull préssec i era el préssec. Ja no plorava, tu li donaves o li deies que no tenies.

Andrea: Clar, però es feia entendre amb tu i tu ja tenies la facilitat de saber què volia.

Participant B: Sí, i a vegades més d'un cop a la guarderia, bé a l'escoleta, m'havien dit: fa això tota l'estona. I jo: és que us està demanant formatge o fa no sé què, vol préssec, vull dir...

[segons eliminats per informació irrellevant]

Participant B: I clar, quan ho feia, llavors sí que ma mare, es va haver de posar les botes d'això que era, això que era? Perquè m'ho demana. Sobretot era amb el menjar, però és que és la seva prioritat.

Andrea: Llavors, creus que el mètode *baby sign* podria ser útil en entorns educatius?

Participant B: Sí, de fet jo em vaig mirar si hi havia alguns llocs que en fessin. Per aquí no en vaig trobar, però sí que sé que hi ha escoles a Madrid, a Barcelona suposo que també, que fan *baby sign*. I jo crec que és una forma que si els hi ensenyen i els pares també estan implicats, bé aconseguir que nens amb nou - deu mesos, coses bàsiques, però que les comuniquin que si no fins als dos anys no t'ho dirien, no

Andrea: Perfecte, bé, ara ja passem a l'última pregunta i és: Quines dificultats creus que poden tenir els mestres si utilitzen els *baby sign* a l'aula?

Participant B: Dificultats... bé, clar, tot el que impliqui la formació, més temps, més paciència... clar, nen que no està mirant no se n'assabenta... Però bé, clar, no ho sé, com que no soc educadora, no t'ho sabria dir. Suposo que l'organització de la classe, de l'aula, de... no ho sé... per imaginar-me alguna cosa, però a la vegada també crec que els facilitaria alguns plors perquè els nens els digui que tingui son, tingui caca... bé, caca, potser no...

Participant B: Què?... o necessitats de jugar, que vol això o vol l'altre o que vol el peluix de color groc en lloc del de color verd o el lleó en lloc de l'elefant.

Andrea: D'acord, perfecte. Doncs, en principi, ja estaríem pel que fa a les preguntes de l'entrevista. Llavors, moltes gràcies per accedir a fer l'entrevista. Llavors, voldria comentar-te que si quan acabi el TFG, vols saber una miqueta els resultats i veure les comparacions que hi ha hagut entre els participants, doncs, que no tinc cap problema i te'l puc ensenyar. Gràcies.

Participant B: No, a tu.

Andrea: Súper.

Participant A

[Segons eliminats perquè el/la participant explica informació sociodemogràfica].

Andrea: Perfecte, ara comencem amb les preguntes centrades de la matèria. En primer lloc, ha sentit a parlar dels *baby sign*? En el cas que sí, a través d'on?

Participant A: Sí, que he sentit a parlar i potser d'oïda d'altra gent o així, no gaire.

Andrea: Perfecte, ha sigut tot a través de persones, de boca en boca.

Participant A: Sí.

Andrea: Perfecte, com que ja t'has informat una mica dels *baby sign*, que és el que et podria motivar usar-los, bé, en aquest cas, amb els teus fills? Quan fossin petitets, si els haguessis utilitzat, que t'hauria motivat a utilitzar-los.

Participant A: Doncs, bé, a poder comunicar-me abans amb ells.

Andrea: Val, perfecte. Llavors, has sentit a parlar d'alguns beneficis dels *baby sign*?

Participant A: Només això, a part que... o sigui que es poden comunicar abans de començar a parlar.

Andrea: Llavors, seria l'aspecte que més interessant et sembla, que pots comunicar-te amb els infants abans de temps?

Participant A: Sí.

Andrea: I creus que podrien tenir algun altre benefici a part d'aquest?

Participant A: Ara mateix no ho sé.

Andrea: Val, perfecte. Quina dificultat creu que presentaria si implementes el mètode *baby sign*?

Participant A: El desconeixement, vull dir, hauria d'aprendre jo primer per ensenyar-li al meu fill.

Andrea: Val. I quins recursos creu que necessaries per poder implementar-ho?

Participant A: Suposo que m'aniria bé fer algun curs, algun llibre, bé, sobretot molta informació.

Andrea: Val, perfecte. Llavors, creus que si vostè implementés el mètode *baby sign* podria tenir un augment d'estrès?

Participant A: Eh, potser sí, sí.

Andrea: Per què?

Participant A: Per això, perquè primer l'hauria d'aprendre jo i, bé, doncs al final és una sobre càrrega més.

Andrea: Perfecte, val. Creu que els seus fills pel fet de no haver usat els *baby sign* tenen una pitjor expressió o comunicació en comparació amb infants que sí que hagin pogut utilitzar els *baby sign*?

Participant A: Crec que no, no m'ho sembla.

Andrea: Val, bé, desenvolupa una miqueta més.

Participant A: Bé, realment no conec a cap altre nen que l'hagi fet servir o almenys sense que hi hagi cap problema a sota, no? Dignes-me. Llavors no puc comparar, realment, jo crec que és una cosa poc conegut i que no... és que no ho puc comparar amb res realment.

Andrea: Val, perfecte. Un dels beneficis que afirma tenir els *baby sign* és que redueix les frustracions dels infants, val? Llavors, creu que vostè per no haver usat els *baby sign*, els seus fills han tingut més frustració per no poder-se comunicar?

Participant A: Sí, si està demostrat que redueix les frustracions, sí, llavors sí.

Andrea: Però per, o sigui, més centrat en la teva experiència. No tant pel que diuen els estudis. Realment, vostè, veient els seus fills o en les seves etapes més primerenques. De què no es poden comunicar, creu que pel fet que potser et demanaven alguna cosa, podien haver tingut més frustracions perquè no sabíeu interpretar que és el que volien o, realment, doncs, sabíeu interpretar el que volien. Perquè al final ets la seva mare i pues coneixes una miqueta, acabes coneixent com es comunica el teu fill. Sabies realment el que volia i no acaba tenint una frustració o sí que en podia arribar a tenir?

Participant A: Home, imagino que sí, que ens podríem haver entès millor si hagués hagut alguna manera de comunicar-nos. Per exemple si em volia demanar aigua, i em fes el signe de l'aigua, abans de saber dir aigua, doncs, suposo que sí. S'hauria estalviat algun plor i alguna frustració.

Andrea: Val, creus que el mètode *baby sign* pot ser útil en entorns educatius?

Participant A: Sí, sobretot a escoles bressol, sí.

Andrea: Sí, sempre que parlem de mètode *baby sign*, parlem de 0 a 3 perquè és l'edat en la qual es pot implementar aquest mètode. Llavors, creus que podria ser útil?

Participant A: Sí, sí.

Andrea: I quins creus que serien les principals dificultats o desafiaments que podria presentar un mestre o una educadora si ho implementés a l'aula?

Participant A: primera, m'imagino que s'hauria de formar, no crec que tingués cap inconvenient per part dels pares perquè al final és com una manera de comunicar-se més. A part de formació, no sé no se m'acut res més.

Andrea: Val, perfecte. Doncs en principi ja hem acabat aquí les preguntes de l'entrevista. Moltes gràcies Per accedir a realitzar l'entrevista. Llavors voldria comentar-te que un cop acabi l'entrevista vols tenir els resultats i veure una Miqueta les comparacions, si estàs interessada, no tinc cap problema, podria ensenyar-te el treball perquè puguis veure els resultats i les comparacions que hi ha entre educadors que han utilitzat els *baby sign* i els que no i entre famílies que els han utilitzat i les que no els han utilitzat, val?

[segons eliminats per informació irrellevant]

Participant D

[Segons eliminats perquè el/la participant explica informació sociodemogràfica].

Andrea: Té vint-i-tres mesos. Súper. Doncs ara passem a les preguntes centrades en la temàtica de la recerca. Llavors, la primera és com vas saber de l'existència dels *baby sign*?

Participant D: Val, jo ja vaig sentir a parlar dels *baby sign* a la Universitat, quan vaig estudiar la carrera de logopèdia i ens van parlar dins de l'assignatura de desenvolupament de llenguatge. Espera tancaré la finestra perquè hi ha un gos bordant i em molesta una mica.

Andrea: Cap problema.

Participant D: Val, millor, que si no hi havia molt de soroll. Doncs això a la carrera, eh, ja em van parlar a una assignatura de desenvolupament de llenguatge i amb el tema dels SAC (Sistemes Augmentatius i Alternatius) també ens van parlar del *baby sign*; i una mica de passada, tampoc era de l'assignatura. Però quan ja vaig entrar a treballar de logopeda al CDIAP, ja vaig escoltar una mica més si finalment, quan va néixer la nostra filla, vaig començar a informar molt d'aquest tema perquè m'interessava molt provar-ho, també, amb ella.

Andrea: Val, perfecte. Un cop vas saber una mica l'existència que et va motivar a utilitzar el mètode *baby sign* amb la teva filla?

Participant D: Bé, una mica també professionalment, eh, com de provar de... havia vist, en aquell moment que va néixer la meva filla, vaig començar a seguir a algunes persones a Instagram, no? Que fan *baby sign* i em semblava superinteressant. I volia provar, més que res per donar un sistema de comunicació abans; com una mica també poder reduir frustracions, no? Això, poder donar eines i veure que realment funciona, no? I que el llenguatge es desenvolupa igualment inclús més ràpid i donar aquestes eines per comunicar-nos abans. A mi em va funcionar superbé. La motivació especialment era aquesta, poder entendre la meva filla i que ella es pogués fer entendre amb mi.

Andrea: Val. Llavors, de tots els aspectes que afirma tenir els *baby sign*, pel que fa als beneficis, que et va semblar, més interessant o rellevant en referència al desenvolupament de l'infant?

Participant D: O sigui per mi el més rellevant era poder entendre-la; o sigui que ella es fes entendre per què sí que és veritat, que té molts beneficis i hem vist molts beneficis amb ella, però el fet que quan, encara era molt bebuto, que encara no tenia ni l'any, em pogués demanar si volia específicament l'aigua i el pa; coses que potser encara no podia demanar de manera oral, que pogués demanar-m'ho i jo entendre-la i no només entendre-la jo, sinó que persones al meu voltant, que la iaia, l'avi, la poguessin entendre; doncs això, em sembla un benefici molt important pel bebè; perquè els fa reaccionar molt més ràpid en quant l'altra persona t'està comprenent i crec que això també va motivar o motiva, en general, el llenguatge oral, no? Perquè la reacció és més ràpida que amb el llenguatge oral perquè només amb un gest ja t'està entenent l'altra persona i reps un input. Em sembla molt interessant.

Andrea: Val. Sí, la veritat és que és bastant interessant com funciona i com permet a l'infant poder-se comunicar abans de temps amb l'adult, en aquest cas. Llavors, amb la teva filla has percebut algun benefici amb l'ús dels *baby sign*?

Participant D: Uf, molts, no? Realment Per mi, beneficis diferents també; a nivell de motricitat, perquè al final, també l'ús de les mans, l'atenció perquè ella es fixava molt quan li fèiem gestos, no? Es fixava molt en el gest i anava provant, et mirava. Com tant benefici de poder comunicar-se, com benefici a nivell relaciona. Vull dir, està molt més pendent de l'altra persona perquè sap que l'altra persona està fent alguna cosa. Eh, després a nivell de frustracions perquè la meva filla té caràcter, no? I el fet d'utilitzar aquests signes, crec que a ella l'han ajudat. Perquè realment ella es frustra molt, amb moltes coses, quan no l'entendem, no?, però, inclús ara que xerra moltíssim, però és que a vegades em fa signes per exemple quan hi ha molt soroll, al metro, em fa signes perquè ella sap que no li estic escoltant i potser em diu: més o menjar; però m'ho fa amb signes encara que ella xerra. Jo crec que això, és molt interessant com a beneficis.

Andrea: Que curiós. Que guai. Llavors, durant la seva implementació va presentar alguna dificultat?

Participant D: Bé, principalment recordar-te que has de fer els signes. Crec que al principi el més complicat és recordar-te de, sempre que estàs dient aquella paraula, fer el signe que acompanya. A mi, al principi em costava molt. Hi havia dies que potser acabava el dia i era, en plan, no he fet cap signe; però és veritat que a mesura que vas agafant el ritme ja vas introduint-los més ràpid. I quan n'hi ha un, evidentment, quan hi ha una resposta per la seva part, és més ràpid, també. Però, al principi, el que més em va costar i al meu entorn, era implementar-los. O sigui, com introduir-los de manera natural. És veritat que hi havia familiars que feien signes a la seva manera o que se'ls inventaven, que està bé també no? Però és veritat que el que més em va costar era això. És veritat també d'interpretar els signes perquè al principi quan comença a fer signes, no són per res el signe que tu estàs fent; o sigui fa el seu signe, a la seva manera, i interpretar això, que al final és com el Llenguatge oral, però interpretar el seu signe i entendre que el que està fent és aquest o aquest altre, també, doncs, va ser com, no que costés molt, però que estava allà aquesta dificultat d'entendre-la.

Andrea: Llavors, el primer, entenc que el fet d'entendre-la, l'acabes superant aquesta dificultat, doncs, bé, al final que ella et faci i que tu ets la mare i suposo que acabes interpretant una mica que és el que et vol dir, però la dificultat de quan començàveu a implementar els signes, com la vau superar? En quin sentit, quin mètode o quin recurs vas utilitzar perquè no t'oblidessis de fer els signes.

Participant D: Jo vaig començar, o sigui, al principi ho volia fer amb molts signes i no me'n recordava de cap i la manera que em va servir a mi va ser començar amb molt pocs signes i signes que tinguessin, que es poguessin utilitzar diverses vegades al dia, com potser aigua o més. Coses que realment pogués utilitzar tant en el joc, com en el menjar, com a la dutxa... En tots aquests moments podria implementar-los i era més fàcil que jo me'n recordés. I vaig començar amb tres o quatre i després vaig ampliar, però al principi volia fer molts i després no me'n recordava de cap o deia: quin era... No me'n recordava i havia d'anar a buscar quin signe i fer-ho i al final no era natural. Al final el que vaig fer, era això, reduir molt, començar amb tres o quatre signes i quan ja els tenia molt automatitzats, que els feia sempre, vaig començar a ampliar segons els interessos que jo veia que tenia la meva filla.

Andrea: Val, perfecte. Llavors, en general com descriuries la teva experiència utilitzant els *baby sign*?

Participant D: Doncs, molt positiva. Jo vaig gaudir molt i de fet, ara, de tant en tant, encara fem, però sí que és veritat que el vaig gaudir perquè, també, hi havia una resposta. I el fet que després de dos mesos veus que realment funciona et motiva més a fer-ho i, la veritat és que va ser una experiència molt positiva. De fet, a l'entorn que no havia vist a ningú per això, la gent flipava una mica, no? De dir és que es fa entendre superbé. I la veritat és que amb els signes et fas entendre i jo crec que va ser molt positiu, per nosaltres, però també per l'entorn de poder entendre-la. Jo me'n recordo d'enviar vídeos pel grup de família de dir: Val, ara està fent aquest signe, que sapigieu que aquest signe és això. De fet, això és molt positiu perquè venia una altra persona, feia el signe i l'entenia. Inclús a l'escoleta. Va ser molt positiu per ella i per mi va ser una experiència molt maca, la veritat.

Andrea: Val, llavors mentre implementava el mètode, va sentir que el seu nivell d'estrès augmentava?

Participant D: No, el meu marit sí, però a mi no. Jo no recordo, ho vaig viure molt natural, vull dir, quan a vegades no em sortia, no em sortia, però després, la veritat és que va ser supernatural i en

cap moment em vaig sentir com angoixada d'haver de fer-ho. COM era una cosa que naixia molt de mi, que havia llegit, que m'interessava molt, evidentment m'interessa molt el tema del Llenguatge, i va ser molt natural. Vull dir en cap moment.

Andrea: Val, perfecte. Llavors, has notat diferència en l'expressió i la comunicació de la teva filla en comparació amb infants que no han utilitzat els *baby sign*?

Participant D: Jo sí. També és veritat que la meva filla, xerra molt i des de molt petita, o sigui jo treballa amb nens de 0 a 6 anys amb llenguatge, vull dir, que al final és el meu àmbit. I jo sí que noto que no és que vagi molt més ràpid, però sí que té molt interès des de molt petita, no? Sí que comparant amb altres nens que tinc massa al voltant de llenguatge, vull dir, desenvolupament normo-típic, però sí que és veritat que ella tenia molt més interès que altres nens que teníem al voltant. Ella es fixava molt més en els signes, com en la boca, amb l'expressió, no? De fet, va començar a xerrar molt d'hora i ja molt d'hora feia frases. Vull dir que realment hi ha hagut un avenç important. No crec que només sigui pels *baby sign*, però crec que és una cosa que l'ajuda a entendre com funciona el Llenguatge. Jo crec que sí que hi ha diferència.

Andrea: o sigui més que diferència, a part de diferència que pot ser un fenomen, o bé, un aspecte que hagi millorat aquesta expressió i comunicació, pot ser pels *baby sign*, però també creus perquè hi ha Hagut una estimulació des de casa molt rica perquè tu, al final, et dediques a això.

Participant D: Jo crec que al final i per mi, al final és el que comparteixo amb les famílies amb les quals si tenim un retard del llenguatge inclús un trastorn de llenguatge; el que jo sempre comparteixo és que al final el *baby sign* el que et permet és que el nen des d'un nivell més senzill, com potser el signes; que són una cosa que fem de manera natural perquè de manera natural tots fem signes; jo a moltes famílies els hi dic: però si tu ja fas el signe de dormir, vull dir, o el d'anar a menjar, que són signes molt naturals. Jo crec que al final, aquesta base que és de gestos permet al nen entendre com funciona el Llenguatge a les relacions socials i després el Llenguatge oral es desenvolupa. Crec que aquesta base, implementar-la des de petit amb el *baby sign* et fa a tu ser més conscient del que estàs fent i, per tant, estimules molt més aquesta relació, aquest llenguatge i aquest compartir, no? De què jo parlo, però tu també m'has de respondre. I al final quan veus que el fill et respon, encara que sigui amb signes, li dones com molt més pes que si simplement fes un balbuceig o un somriure. La meva sensació i la meva impressió amb la meva filla, eh. Que érem molt més conscients que estàvem estimulant aquest llenguatge.

Andrea: Val, perfecte. Llavors, un dels beneficis que afirma tenir els *baby sign* és reduir les frustracions o les rebequeries. Vostè ho ha notat amb la seva filla?

Participant D: A veure, la meva filla té moltes rebequeries perquè té molt de caràcter; però jo crec que sí, eh, perquè, al final, encara que tingui moltes rebequeries, a mi m'ha permès, veure que és el que necessita. Perquè si és que és veritat, ara ja parla, però quan tenia un any o un any i poc, ella em deia el que li passava. Si tenia son, em feia el signe de son; si tenia gana, em feia el signe de menjar; si volia més d'alguna cosa, em feia el signe de més. Jo podia identificar d'on venia la rebequeria i encara que la rebequeria l'ha de passar, però sempre, ella, ha vist que nosaltres enteníem el que estava passant i si es podia solucionar o si no, no. Però la frustració en molts moments sí que es pot reduir, jo crec que sí.

Andrea: Val, llavors creus que el mètode *baby sign* podria ser útil en entorns educatius?

Participant D: I tant, i tant que sí. Jo crec que sí. De fet, jo crec, que especialment amb nens més petits on hi ha dificultat, però crec que és un mètode que si s'implementa de manera molt natural, pot ser un reforç molt positiu per molts nens. Per mi, a escola bressol, s'hauria de fer perquè crec que és una cosa molt positiva.

Andrea: Val, perfecte. Llavors, creus que els mestres que utilitzen els *baby sign* a l'aula poden presentar alguna dificultat?

Participant D: Si, segurament. Jo crec que especialment en el moment d'introduir-los. O sigui jo crec que una vegada que has après els signes, és molt més fàcil. El problema està a començar a implementar-los i fer-los de manera natural, no? Crec que és molt fàcil en el sentit de què hi ha moltes cançons i avui en dia et poses a qualsevol Instagram d'aquest tema i et figures i allà veus cançons. A mi em va ajudar molt, que no t'ho he dit abans, aprendre els signes arran de cançons

perquè amb les cançons és molt fàcil perquè t'aprens la cançó amb el signe i ja saps quin signe has de fer. On està la dificultat més gran és en aprendre els signes i autoritzar-los; que el teu Lenguatge i els signes vagin junts. Per mi això és el més complicat, però una vegada estan introduïts, al final aplicar-los és molt fàcil perquè és xerrar però amb signes. I crec que això tampoc té més dificultat si ho tens automatitzat.

Andrea: val, i ara ja passem a l'última pregunta que seria, quins recursos vas necessitar per poder implementar els *baby sign*? O sigui si fas fer alguna formació, algun curs, una Miqueta això.

Participant D: Si, jo em vaig quedar amb ganes de fer algun curs i potser en algun moment el faré, però el que jo vaig fer va ser comparar-me un llibre que explicava la base dels *baby sign* i després alguns signes com els més coneguts. Aquest va ser el primer llibre que vaig llegir i després vaig començar a seguir molta gent per Instagram; per mi això va ser el que em va ajudar. Vaig trobar alguns comptes que feien *baby sign* a través de música, de cançons o de petits vídeos, que per mi era molt més fàcil. Perquè amb imatges, amb els llibres, és una mica complicat entendre el signe que has de fer, però quan ho veus en una altra persona és molt més fàcil d'interpretar. El que més em va servir va ser mirar contingut de persones que estaven especialitzades amb això.

Andrea: Val, doncs, bé, moltes gràcies per accedir a fer l'entrevista. Voldria comentar-te que si un cop acabi el TFG vols veure els resultats i les comparacions, no tinc cap problema, t'ho puc ensenyar i pots veure una mica les diferents perspectives. Bé, dit això, moltes gràcies.

Participant D: A tu.

Apèndix B: Consentiment informat

El mètode *baby signs*. Perspectives i motivacions sobre el seu ús

Si us plau, Llegeixi acuradament aquesta informació abans de decidir si participar en aquest projecte.

L'objectiu d'aquesta recerca, desenvolupada en el marc del programa del Treball de Fi de Grau en la Universitat de Barcelona i tutoritzada per la Dra. Ann Elisabeth Wilson-Daily és explorar les perspectives i motivacions de famílies i educadors en relació amb l'ús del mètode *baby signs* en el desenvolupament de la comunicació primerenca en infants.

La duració de l'entrevista és de 20 minuts aproximadament.

La participació en aquesta recerca no representa cap risc per a vostè. Així mateix, no participar en aquesta recerca no tindrà cap mena de conseqüència, personal, acadèmica o professional per a vostè.

Se li recorda que les dades lliurades seran d'ús exclusiu de l'autora del treball i de caràcter completament anònim i que la seva participació és voluntària.

El consentiment informat es guardarà en un lloc segur i acabada la recerca serà destruït i les bases de dades generades seran completament anònimes.

Si té qualsevol interrogant o desitja més informació a prop de la recerca, no dubti a comunicar-se amb l'autora d'aquesta mateixa: Andrea Sans Alonso.

He llegit la informació sobre el projecte i he tingut l'oportunitat de fer preguntes. He quedat satisfet amb la informació rebuda. Comprenc que la meva decisió de participar és voluntària i que la informació atorgada és anònima.

Estic d'acord a participar voluntàriament i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom, firma participant i data

Apèndix C: Anàlisi sistemàtic

Aprenentatge de llengües

... jo l'he usat en estimulació del llenguatge fins de les aules i per a combinar l'idioma amb l'anglès. ...
... nos está sirviendo para que puedan relacionar diferentes tipos de lengua.

Atenció a la diversitat

Participant C: buf, bé, jo crec que l'atenció a la diversitat. Crec que no tothom comença a incorporar, bé, no tots els infants comencen a incorporar el llenguatge a l'hora, eh, cadascú té el seu ritme i a vegades acaben l'etapa 0-3 sense dir gairebé res, cap paraula, no? ...
Participant F: Sí, rotundament. I com més xicotets siguin els xiquets, doncs millor. Més funcional. I si hi ha una continuïtat, hi ha xiquets que presenten una dificultat que podria ser un Element de suport per les seves dificultats. Per a poder continuar el treball, per exemple, en un cas de necessitats de TEA, que falla la comunicació, doncs si s'ha fet un baby signs des que és xicotet, segurament tindrà recursos per a poder donar-li suport al llenguatge o per a tant per a expressar o per a comprendre. ...
Participant C: Doncs, el fet de poder ajudar i a incorporar i integrar la resta d'infants que no tenen llenguatge a les rutines i al dia a dia de l'escola. ...
Participant C: Superútil, súper, i més enllà de 0-3, alumnat amb diagnòstic, per exemple un TEA o un retard del llenguatge o un trastorn específic de llenguatge. Poder fer-tes entendre, és que són éssers socials, ens comuniquem, des de petits, des de la panxa, o sigui que al final hem de tenir una estratègia, un pla B. Hi ha persones, eh, que no tenen, persones mudes, persones cegues, persones sordes i, teneu un mètode per poder comunicar el que necessiten. ...
... un mètode més per atendre la diversitat i les necessitats

MOTIVACIONS

Participant F: Vaig començar doncs perquè vaig llegir els beneficis i això em va motivar ...
Participant B: Bé, vaig estar informant-me i vaig veure que realment, perquè gent el primer que et diu és: ai no parlarà perquè si ho pot fer amb signes, no... I em vaig estar informant i vaig veure, que tot això, no tenia res a veure, vull dir, que parlaven igual, però que evitaves rebequeries, frustracions, drames i va ser quan vaig començar a formar-me per fer-li a ella. ...
Participant E: En principio, fue un poco todo por poder ayudar a los niños a bajar esos niveles de frustración, en esos momentos en los que se ponen a llorar y no sabemos que es lo que necesita. ...

BENEFICIS

Reducció frustració

Participant D: A veure, la meua filla té moltes rebequeries perquè té molt de caràcter; però jo crec que sí, eh, perquè, al final, encara que tingui moltes rebequeries, a mi m'ha permès, veure que és el que necessita. Perquè ja és que és veritat, ara ja parla, però quan tenia un any o un any i poc, ella em deia el que li passava. Si tenia bon em feia el signe de son, si tenia gana, em feia el signe de menjar; si volia més d'alguna cosa, em feia el signe de més. Jo podia identificar d'on venia la rebequeria i encara que la rebequeria l'ha de passar, però sempre, ella, ha vist que nosaltres enteníem el que estava passant i si es podia solucionar o si no, no, la criança i l'educació són molts els baby signs ajuda molt a que el bebè se sent part. ...
És que es pot comunicar, pot fer alguna cosa que no sigui plorar per dir, eh, que em passa això o mira, mira, em passa això; o mira allò, mira he vist una floreta o he vist un arbre. Llavors, penso que sí. La meua xiqueta no ha tingut pràcticament etapa de frustració com a tal, ni als dos anys, ni als quatre i jo crec que és perquè ella va començar a fer-se entendre molt aviat. Igual no fer-se entendre, però també a comunicar-se; és que al final som éssers socials que necessitem sentir-nos part d'alguna cosa i que ens escolten, que ens mirem i més els xiquets i xiquetes tan petits. ...
Participant A: Home, imagino que sí, que ens podríem haver entès millor si haguessin hagut alguna manera de comunicar-nos. Per exemple si em volia demanar aigua, i em fes el signe de l'aigua, abans de saber dir aigua, doncs, suposo que sí. S'hauria estalviat algun plor i alguna frustració. ...
Participant C: Bé, poquets, són aquests que et comento. Que integres, que ajuda a la comunicació entre infants i adults. A posar paraules allò que desitgen i, al final, això jo crec que, no he sentit a parlar, però el que jo penso és que ajuda a la gestió de la frustració. ...
... si ella llorava, jo tenia que tancar el temps en veure que estava llorant i em comprovar que es lo que li pasava, que es lo que necessita. Y en ese tiempo, el tiempo en el que tardaba en darme cuenta de que es lo que necesita, eso le genera frustración. Eso seguro. Que a lo mejor si hubiera usado el baby signs, esa frustración hubiera sido menor? Puede ser. ...
Participant E: Totalmente, o sea el nivel de frustración sobre todo, con los más pequeñitos ha bajado muchísimo. El tener biber de llorar, que no sabíem que es lo que querían i tu vas probando; ¿tindrà hambre? ¿tindrà sueño? ¿Serà el pañal? ¿Le molestará algo? A pasar a que directamente nos puedan hacer el signo y tú puedas decir: vale, es que tienes hambre o es que quieres que te cambie el pañal. ...
Además, aquí, además de tener muchos niños diferentes, cada niño, pues tiene su propio lenguaje. Cada uno te dice la misma palabra de una forma diferente. Entonces, a veces, es un poco complicado entender a cada uno y con el signo enseguida se han reducido los niveles de frustración. ...
después a nivel de frustración porque la meua filla té caràcter, no? I el fet d'utilitzar aquests signes, crec que a ella l'han ajudat. ...
... perquè, al final són molt petits, però senten això i a vegades la frustració i es trenquen es tornen agressius, fins i tot, perquè no hi ha paraula i la meua gestió emocional és fer-te un cop o llençar-ho a terra o plorar o fer una rebequeria perquè no puc comunicar-me. ...
quan no t'ho sabia dir perquè no sabia el signe i que pots ser enfadada una mica; però a la que ho sabia dir ella ho tenia molt clar; jo vull présser i era el présser. Ja no plorava, tu li donaves i li deies que no tenies.

Comunicació infant - adult

Participant D: O sigui per mi el més rellevant era poder entendre-la; o sigui que ella es fes entendre per què sí que és veritat, que té molts beneficis i hem vist molts beneficis amb ella, però el fet que quan, encara era molt bebó, que encara no tenia ni l'any, em pogués demanar si volia específicament l'aigua i el pa; coses que potser encara no podia demanar de manera oral, que pogués demanar-m'ho i jo entendre-la. ...
Participant G: Eh, intentar entendre mejor las necesidades del bebé. Sí, exacto. ...
... estamos entendiendo mutuamente, porque al final nosotros también estamos haciendo signos a ellos y ellos entienden perfectamente lo que le queremos decir. Es muy gratificante. ...
Participant G: No, al contrario. Creo que dono no ha usado el baby signs, se ha tenido que esforzar más para que la pueñan entender y saber que es lo que quiere eh cada momento. ...
Participant F: al final, és un sistema d'estimulació cognitiu, també, estimulació del llenguatge, però també cognitiu. Realment l'estimulació que té tot el que és de... i d'això, l'estimulació que té cap a l'infant i la possibilitat de poder comunicar-se de manera primerenca en el teu fill/en aquest cas la meua filla. ...
Entonces, pues un poco, pues eso, por poder ayudarles a ellos y también ayudarnos a nosotras, porque al final para nosotras es super útil el que sepan decimos desde tan temprana edad que es lo que quieren. ...
Participant B: Sí, sí que és veritat que a la Julia li va costar molt fer-los, molt. De fet, en més d'un moment vaig claudir-me perquè només li feia jo. Però sí que quan els va pillar, sobretot els d'alimentació, em va facilitar molt la vida. És que ella m'ho deia, això no, això sí, d'això en vull més, vull madures, vull présser...
... Com tant benefici de poder comunicar-se, com benefici a nivell relacional. Vull dir, està molt més pendent de l'altra persona perquè sap que l'altra persona està fent alguna cosa. Eh, Participant G: Los beneficios que yo he escuchado son estos. Ehm, el estar más segura de lo que necesitan en cada momento, es decir, si está llorando, si es porque tiene hambre o porque se ha hecho caca o porque tiene sueño; que te lo pueda transmitir mejor. ...
... i volla provar, més que res per donar un sistema de comunicació abans; com una mica també poder reduir frustracions, no? Això, poder donar eines i veure que realment funciona, no? I que el llenguatge es desenvolupa igualment inclús més ràpid i donar aquestes eines per comunicar-nos abans. A mi em va funcionar superbè. La motivació especialment era aquesta, poder entendre la meua filla i que ella es pogués fer entendre amb mi. ...
Quan infant no té paraula i no sap comunicar-se i no pot arribar al seu objectiu, això que, o allò que li interessa, jolin, poder signar i poder, eh, fer entendre a l'adult el que necessita, guau, és com t'obre un món de possibilitats perquè l'infant no tingui aquesta com, no sé com dir-ho, petita decepció. Participant A: Doncs, bé, a poder comunicar-me abans amb els. ...
... que abans de l'any es podia començar a fer signes i a poder representar la seva realitat i fer-m'ho saber, el que ella pensava, doncs, evidentment, és el punt més fort. ...
Participant A: Només això, a part que... o sigui que es poden comunicar abans de començar a parlar. ...
Participant E: A nosotras, vamos, sobre todo, es la facilidad que tiene ellos para comunicarse. Para con

IMPLEMENTACIÓ A L'ÀULA

Continuïtat en l'ús del baby sign a la llar.

Participant C: La família no ho interpreta com a tal. També això, poder **trobar un context i temps** perquè a l'escola no tenim gens de temps

Participant G: **que los padres participen** en casa educant el bebe en los signos porque si no lo veo muy complicado

Al final es un poco una barrera, un impedimento más que para nosotras, para los propios peques. Son ellos los que, aquí, me entienden de esta forma, en casa me entienden de otra.

pero cuando ven que no me hacen caso o no me entienden cuando te hago el signo, pues dejan de hacerle el signo a esa persona.

Com que el **baby signs** va una mica més enllà de dir: d'una família implicada i la família que **te recursos** pot pensar més enllà, saps? O sigui de vegades com no hi ha bolquers, **el bàsic no existeix**, llavors pensar en el llenguatge amb la comunicació és inviable.

O sea, yo creo que si eso se quisiera implementar en un aula, eh, se tendría que hacer un trabajo en casa, también, importante porque si no el bebe, no creo que lo aprenda solo con la implementación en el aula; solo con las horas que esté allí.

Participant C: Sí, i com trasllado això a la família perquè jo, per exemple, estic fent ús del baby signs a l'escola, però potser a casa no ho fan servir i aleshores això són **missatges contradictoris** o que no acaben de, **com establir-se al cervell de l'infant** perquè, bé...

I jo crec que és una forma que si els hi ensenyen i els pares també estan implicats, bé aconseguir que nens amb nou - deu mesos, coses bàsiques, però que les comuniquin que si no fins als dos anys no t'ho dirien, no

Sistema Educatiu Espanyol

precisament por eso porque no es un educador por niño, es un educador por cuatro o cinco, el ratio, entonces, eh, implementarlo el solo sin que tenga apoyo en casa, eso lo veo supercomplicado. ¿Teniendo el apoyo en casa? Sí.

tretze infants amb formes de **comunicar-se diferents**, amb nivells maduratsius superdiferents, amb contextos familiars, idiomàtics, superdiferents, que prioritzem? Saps el que vull dir? És com, i aquests infants ja està, potser, en un nivell maduratiu que no em demanarà la llet, sinó que em demanarà un conte, no?

Que jo no tinc **continuitat**, però és un cas meu. Igual quan tingui continuïtat puc agafar un grup des dels dos o dels tres i pòdeu continuar-ho.

Participant F: **Puig aprofitar-se dels beneficis del que és el fet de signar**

Participant G: **potser perquè no ha sigut tan constant, perquè** igual jo, i no ha sigut des del principi; perquè jo soc interna i jo no estic des que comencen l'escolarització i faig una continuació. Igual estic en sort un any. Llavors...

DIFICULTATS

Aprenentatge del mètode

Participant F: No, la dificultat, a veure, no és dificultat és que **l'entorn doncs no està format**, no sap.

Pero, bueno, al final es complicado porque **hasta que lo interiorizas y los adquieres**.

que no me acuerdo del signo. Habia un poco de frustración, al principio, pero, bueno, al final, es como todo, un proceso de aprendizaje. **Ensayo, error y práctica.**

Es veritat també d'interpretar els signes perquè al principi quan comença a fer **signes, no són per res els signes que tu estàs fent; o sigui fa el seu signe, a la seva manera, i interpretar això.**

Participant G: Bueno, la dificultad de **aprenderlo** yo y la dificultad de **ser constante** para que lo aprenda el bebé. O sea, yo creo que la dificultad es en que lo aprenda el bebé.

al principi ho volia fer amb molts signes i no me'n recordava **la manera que em va servir a mi va ser començar amb molt pocs signes i signes que tinguessin, que es poguessin utilitzar diverses vegades al dia, com potser aigua o més.**

Participant B: Jo crec que el que em sembla més important és que **estigui implicat la família**, no? Perquè és amb el que nosaltres vam anar més coixos. Jo sí que estava molt convençuda, però si no t'ajuda amb la resta de gent, a vegades, **un de sol no pot.**

Participant D: Bé, principalment **recordar-te que has de fer els signes**. Crec que al principi el més complicat és recordar-te de, sempre que estàs dient aquella paraula, fer el signe que acompanya.

Participant B: No, dificultad com a tal no, jo crec que el repte que vam tenir va ser que **ella anava a l'escoleta i a mi em veia a la tarda una estona**. Llavors, era l'únic molt en què el jo, bé el que ella feia el **baby signs**. Llavors, clar, si a l'escoleta no ho veia i alguna tarda la cuidadora, que l'avia, no li feia, doncs la dificultat va ser que **era poca estona que veia els baby signs**.

Teníamos que ir poniendo los "post-it" en los cambiadores, en las zonas de comida para **acordarte del signo.**

Participant G: En **como enseñárselo** para que el bebé interprete que ese signo significa que, que tiene hambre y que le van a dar leche. Esa es la mayor dificultad.

Participant A: El desconiement, vull dir, hauria d'aprendre jo primer per **ensenyar-li al meu fill**.

entorn, era implementar-los **tres rapid, també. Però, al principi, el que més em va costar i al meu**

Participant E: Pues, al principio, nos costaba **recordar los signos y recordar la constancia**. Sobre todo fue un poco a nivel de **coger constancia y coger ritmo.**

Participant B: Jo molt positiva, vull dir, sí que és veritat que **implica un estudi**, els has d'estudiar, has de practicar...

Desenvolupament llenguatge

si que és veritat que quan ella no parlava i feia els **baby signs** i estava amb nens que tampoc parlaven, eh, sí que veia que la Júlia es comunicava i els altres no ho sabien fer.

peques, que de repente, llegan con dos años y **no han utilizado el baby signs** en ningún momento; **notamos esa diferencia en cuanto a la adquisición del lenguaje.**

el **baby signs** el que et permet és que el nen des d'un nivell més senzill, **com potser el signes, que són una cosa que fem de manera natural** perquè de manera natural tots fem signes; jo a moltes famílies els hi dic: però si tu ja fas el signe de dormir, vull dir, o el d'anar a menjar, que són signes molt naturals. Jo crec que al final, **aquesta base que és de gestos permet al nen entendre com funciona el llenguatge a les relacions socials i després el llenguatge oral es desenvolupa.**

boca, amb l'expressió, no? De fet, va començar a **xerrar molt d'hora i ja molt d'hora feia frases**. Vull dir que una cosa que **l'ajuda a entendre com funciona el llenguatge**. Jo crec que si que hi ha **diferencia.**

Participant G: Exacto. Yo en su momento lo miré, me planteé si hacerlo, pero **me echaba un poco para atrás** el tema, luego, **del desarrollo del lenguaje.**

Andrea: Vale, que pensabas que a lo mejor iba a tardar más...

Participant G: Sí, que se iba a retrasar más porque **si ya sabe comunicarse con signos para que esforzarse?** Porque es que **cuando empiezan con el lenguaje** tú ves que es un **esfuerzo** para ellos y es difícil, eh, **pero es una necesidad.**

Participant F: no és el mètode d'aprenentatge perquè al final és un **mètode, eh, complementari**, podriem dir. Tu no deixes de parlar i el xiquet que **no fa baby signs aprèn igual el llenguatge**, val, m'explico? **Sense baby signs, s'apren, sí; amb baby signs s'apren més, evidentment perquè hi ha més estimulació enfront d'un element d'aprenentatge que és la part del llenguatge.**

Participant F: **Molt més ràpid i molt més ric.** En el meu cas, la meua filla, eh, té vocabulari molt complicat, no complicat, sinó inusual per la seva edat. Nosaltres és que llegim, molt, llegim molt, molt, molt; i ens encanta, igual fem deu o dotze llibres cada dia a la vesprada i els caps de setmana. Un joc és llegir i jo he utilitzat els **baby signs** llegint molt. Llavors, això també fa, però és que això, el **baby signs** a mi m'ha donat l'opció de què la xiqueta tingui **una estimulació enfront del llenguatge** que altres xiquets o xiquetes no tenen. Penso que això és la clau, no que el **baby signs** faci que s'apreni més sinó que el **baby signs és un element d'estimulació cognitiva per aprendre el llenguatge i facilitar l'adquisició i la retenció del llenguatge complex, de llenguatge adult.**

ella quan va començar a parlar va deixar de **signar**, jo sigui que tampoc vam signar molt perquè clar, no li feia falta. Ella parlava.

Desde nuestra experiencia, al contrario, para nada, lo que hemos observado es que los peques una vez que se dan cuenta de que el **signo no les vale para comunicarse** con cualquier persona, es cuando ellos realmente empiezan a **dejar el signo de lado** y es como cuando adquieren un segundo idioma.

En ningún momento hemos visto que haya un retraso ni nada. Al contrario, hemos observado que el **baby signs ha sido como una ayuda para el desarrollo del lenguaje oral.**

Participant G: Jo sí que noto que no és que vagi **molt més ràpid, però sí que té molt interès des de molt petita, no?**

A: Crec que no, no m'he

Augment de l'estrès

Participant C: Jo, bé parlo de forma personal, imagino que és això, a mi no, a mi no.

Participant A: Per això, perquè primer l'hauria d'aprendre jo i, bé, doncs al final és una sobre càrrega més.

Participant A: Eh, potser sí, sí.

Participant E: A ver, més estressat com tal, quizás, no;

Participant B: No, no. Ella reia o et mirava, però no, no.

Participant G: No, no crec.

Participant F: No.

Participant D: No, el meu marit sí, però a mi no. Jo no recordo, ho vaig viure molt natural, vull dir, quan a vegades no em sortia, no em sortia, però després, la veritat és que va ser sobrenatural i en cap moment em vaig sentir com angosiada d'haver de fer-ho

Altres

Participant C: Temps, recursos humans i poder fer formació, també
On està la dificultat més gran és en aprendre els signes i autoritzar-los; que el teu llenguatge i els signes vagin junts. Perquè al principi és difícil.

Participant D: Sí, segurament. Jo crec que especialment en el moment d'introduir-los. O sigui jo crec que una vegada que has après els signes, és molt més fàcil. El problema està a començar a implementar-los i fer-los de manera natural, no? Suposo que l'organització de la classe, de l'aula,

Participant C: Temps, molt de temps per poder fer la planificació d'en quins moments ho farem servir, quan, amb quina tipologia d'infant seria més beneficiós aplicar-ho, buf... Recurs personal!

Participant A: primera, m'imagino que s'hauria de formar, no crec que tinguis cap inconvenient per part dels pares perquè al final és com una manera de comunicar-se més. A part de formació, no sé no se m'acut res més.

Participant B: Dificultats... bé, clar, tot el que impliqui la formació, més temps, més paciència...
Tot i penso que en un perfil d'una nena, que en aquest cas no hi ha gaire bé paraula, penso que sí, que seria un benefici brutal; però coordinar la família és més complicat.

Participant F: El primer és si el xiquet o la xiqueta no sap, ha d'aprendre els signes i això comporta un temps.
Pero yo creo que ahí la dificultad es que lo enseñe el educador.
todos los signos de golpe a la vez porque es demasiado y al final lo dejarían un poco de lado.

Generalització dels signes

com a nivell d'escola perquè, clar, com a la nostra feina vas voltant, també et traslladar-ho... e. i traslladar-ho... els primers anys sobretot, potser a una escola ho fan servir, però vas en un altre i fan ús d'uns altres diferents i, doncs, al final, la resposta seria com a universalitat dels signes.

adapto el llenguatge a la necessitat de cada cadascú i com creo una universalitat, no se com dir-ho. Com La dificultat? Com inclús formar en bàsic a les meves companyes i dins de l'escola,

Utilitat a l'aula

Participant A: Sí, sobretot a escoles bressol, sí.

Participant D: I tant, i tant que sí. Jo crec que sí. De fet, jo crec, que especialment amb nens més petits on hi ha dificultat, però crec que és un mètode que si s'implementa de manera molt natural, pot ser un reforç molt positiu per molts nens.

Participant G: Sí, Sí, puede ser útil (su entonación es en forma de pregunta). Lo que pasa que yo creo que es útil durante un periodo muy corto de tiempo.
d'això perquè, penso, que al final sensibilitzar a la gent i crear consciència de la necessitat i dels beneficis que genera, és la part més important perquè si tu no creus en el que estan fent, no li posaràs interès, saps?